

<https://doi.org/10.5817/RPT2022-1-4>

OCHRANA SOUKROMÍ VE VEŘEJNÉM PROSTORU¹

KRISTÝNA BÓNOVÁ²

ABSTRAKT

Předkládaný text má za cíl analyzovat, jak právo rozlišuje veřejný a soukromý prostor, přičemž bude brán v úvahu prostor fyzický. Zaměří se na místa, která se nachází na hranici mezi soukromým a veřejným prostorem. Následně bude zhodnoceno, zda je takové rozlišení účelné v době, v níž jsou lidé takřka neustále pod drobnohledem moderních sledovacích technologií. S jejich využitím totiž nezbytně vyvstává otázka střetu s právem na ochranu soukromí a s ochranou osobních údajů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Právo na soukromí, ochrana soukromí, veřejný prostor, kamerové sledování, sledovací technologie

ABSTRACT

The aim of this text is to analyse how the law distinguishes between public and private space, considering the physical space. The paper will focus on places that are located on the border between private and public space. Subsequently, it will be evaluated whether such a distinction is useful at a time when people are almost constantly under the scrutiny of modern surveillance technologies. With their use, the question of conflict with the right to privacy and the protection of personal data inevitably arises.

¹ Tento článek vychází z autorčiny diplomové práce Ochrana soukromí ve veřejném prostoru (dostupná z <https://is.muni.cz/auth/th/t2km4/>).

² Mgr. Kristýna Bónová je absolventkou Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. e-mail: kristyna.bon@gmail.com.

KEY WORDS

Right to Privacy, Privacy Protection, Public Space, Public Places, Camera Surveillance, Surveillance Technology

SEZNAM POJMŮ A ZKRATEK

ESLP	Evropský soud pro lidská práva
GDPR	nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)
LZPS, Listina	Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Pokyny 3/2019	Pokyny 3/2019 ke zpracování osobních údajů prostřednictvím videotechniky
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
TZ, trestní zákoník	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Úmluva	Úmluva o ochraně lidských práv a svobod
ÚOOÚ, Úřad	Úřad pro ochranu osobních údajů
ÚS	Ústavní soud

1. ÚVOD

Právo na ochranu soukromí představuje jedno ze základních lidských práv, jež nám ústavní pořádek zaručuje. Odlišení veřejného prostoru od soukromého je tématem, kterým se zabývají filozofové, sociologové, urbanisté

a právníci nejen v dnešní době, ale už od minulých století.³ Přesto však neexistuje jednoznačná, všeobecně platná definice veřejného a soukromého prostoru, jež by mohla právnímu odvětví sloužit. S ohledem na okrajové zpracování této problematiky v právním rámci pak vyvstává otázka, jak (a zdali) pro účely práva – zvláště práva na ochranu soukromí – rozlišovat veřejný a soukromý prostor. Tento článek poskytne analýzu povahy a významu ochrany soukromí v závislosti na kvalifikování prostoru jako soukromý nebo veřejný.

Již na tomto místě lze konstatovat, že v soukromém prostoru má jedinec právo na soukromí a může zde vést soukromý život, jenž mu nesmí nikdo bez jeho svolení narušit,⁴ nicméně soukromým prostorem není toto právo omezeno. Otázkou však je, jakou míru ochrany požívá soukromí ve zbývajícím prostoru, tedy v tom veřejném. O něco zajímavější se potom odlišení soukromého a veřejného prostoru stává v dnešní době, která výrazně usnadňuje možnost sledovat náš soukromý život kdekoli, což pro naše soukromí představuje větší hrozbu i na místech, kde již určitou sníženou míru soukromí očekáváme,⁵ a pomyslné oddělení prostoru v mnohém splyývá.⁶ Je přirozené (a zcela nevyhnutelné, ba žádoucí), že se právní úprava přizpůsobuje novým jevům ve společnosti. Neustálý rozmach technologií má nezanedbatelný vliv na vývoj jak společnosti, tak právní úpravy v jejich

³ Rozlišení je předmětem úvah v různých právních tématech. Cf. Cass, B. The Limits of the Public/Private Dichotomy: A Comment on Coady & Coady. *International Journal of Law and the Family*. 1992, vol. 6, n. 1, pp. 140-147; Thornton, M. Weintraub, J. Kumar, K. (Eds.). Public and Private in Thought and Practice: Perspectives on a Grand Dichotomy. *Social & Legal Studies*. 1998, vol. 7, n. 4, pp. 582-584; Barnett, L. D. The Public-Private Dichotomy in Morality and Law. *Journal of Law and Policy*. 2010, vol. 18, n. 2, pp. 541-606; Szczepaniak, R. The Dichotomy of Public and Private Law. A Review of the Monograph by Igor Zachariasz. *Forum Prawnicze*. 2016, n. 6, pp. 82-97 a další.

⁴ Cf. § 86 OZ.

⁵ To ostatně neplatí pouze pro fyzický prostor, ale i pro ten v síti Internet. Např. sociální sítě ovlivňují naše vnímání soukromí nejen proto, že mohou sledovat naše data, ale protože sami vymezujeme hranice našeho soukromí, a mnohdy je tímto způsobem dobrovolně „rozpínáme“. Své nejužší soukromí lidé sdílí sami s mnohem větší skupinou lidí než dříve, dobrovolně. Tato oblast však není předmětem tohoto článku.

⁶ Nejen internetové prostředí není ani veřejným, ani soukromým prostorem (cf. náleze Ústavního soudu ze dne 30. října 2014, sp. zn. III. ÚS 3844/13); rovněž neustálá dostupnost na telefonu jak doma, tak mimo domov, jak pro soukromé, tak pro pracovní účely výrazně stírá tuto pomyslnou hranici.

různých odvětvích. Technologie se vyvíjí natolik rychle, že na ně právo nestíhá reagovat dostatečně, a k úpravě důležitých otázek tak dochází zpravidla *ex post*. Ostatně Nejvyššímu soudu Spojených států amerických trvalo kolem 90 let, než uzpůsobil interpretaci práva na ochranu soukromí příchodu telefonu.⁷ Mimo to také technologie do jisté míry mění chápání soukromí a jeho vnímání z pohledu jednotlivce,⁸ čímž činí toto téma stále relevantním. Právě všudypřítomnost sledovacích technologií způsobuje intenzivnější zásah do soukromí jedince,⁹ pročež se pro něj tyto zásahy stávají citelnějšími a aktuálními.¹⁰ Moderní sledovací prostředky představují významný zásah do soukromí sledovaných osob a jejich využití nelze srovnávat se sledováním jinou osobou, neboť jsou schopny zpracovávat nepřehledné množství dat o každém jednotlivci, případně je následně ještě konfrontovat s daty získanými dříve v jiných databázích, čehož běžně člověk schopen není (nebo jen s mnohem většími obtížemi), čímž se potenciální zásah do soukromí násobí.¹¹ Ze zvýšené míry nebezpečí zneužití osobních údajů tedy plyne zvýšená míra potřeby chránit osoby, respektive chránit jejich soukromí¹² a osobní údaje, k jejichž masovému zpracování dochází. Významnou roli přitom hraje také skutečnost, že je dnes sledování

⁷ Milligan, Ch. S. Facial Recognition Technology, Video Surveillance, and Privacy. *Southern California Interdisciplinary Law Journal*. 1999, vol. 9, no. 1, p. 299. Jednalo se o případ *Katz v. United States*, o kterém bude v této práci dále pojednáno.

⁸ Meeks, B. N. Privacy Lost, Anytime, Anywhere. *Communications of the ACM*. 1997, vol. 40, n. 8, p. 12.

⁹ K tomu Walz a Brookins uvádí: „... such innovations change what is realistically possible. In the past, the high cost of, say, loitering in front of someone's door for weeks at a time and filming video the whole time would have made it effectively impossible for journalists and law enforcement to do what a drone will be able to do very cheaply in the near future.“ Walz, Ch. N. Brookins, D. S. Privacy in Public: A Look at Recent Efforts to Recognize Privacy Protections in Public Spaces. *Communications Lawyer*. 2016, vol. 32, no. 2, p. 25. Blíže cf. *United States v. Maynard*, rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států amerických, 6. 8. 2010 č. 615 F.3d 544; rovněž v kapitole *Kamerový dohled*.

¹⁰ Že toto téma stále rezonuje společností a idea soukromí ještě nebyla zcela hozena přes palubu, dokazuje nejen nedávné rozhodnutí ESLP ve věci *Big Brother Watch and Others v. the United Kingdom* z internetového prostředí, ale v souvislostech tohoto příspěvku také například rezoluce Evropského parlamentu z října 2021 na téma rozpoznávání obličejů.

¹¹ Cf. *Rotaru v. Rumunsko*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 4. 5. 2000 č. stížnosti 28341/95.

¹² Ke vztahu ochrany soukromí a ochrany osobních údajů blíže v první kapitole.

snadnější a méně nákladné než dříve.¹³ Proto je možné, aby se odehrávalo v takovém objemu, v jakém se odehrává.

Míra soukromí se liší v závislosti na tom, kde se nacházíme. I neprávnik si povšimne, že doma má více soukromí než na přeplněném náměstí. Jaká pravidla ochrany soukromí platí pro různé prostory, však nemusí být vždy zřejmé. Mezi zdmi našeho domu a náměstím se totiž objevují také prostory, jež jsou sice ohraničeny zdmi, které by nám mohly navozovat iluzi soukromí, avšak zdaleka se mezi těmito zdmi nenacházíme sami. Naopak jsou to často místa, kam má přístup široká veřejnost – obchodní centra, kanceláře, společné chodby bytových domů a další. Ve všech uvedených prostorách jsme ve 21. století zpravidla vystaveni drobnohledu monitorovacích prostředků. Tyto technologie tak snižují míru našeho soukromí na místech, která přitom nezbytně nejsou ve všech aspektech zcela veřejná (mohou mít soukromého vlastníka nebo je okruh osob, které se zde mohou pohybovat, omezený).¹⁴ Cílem příspěvku je analyzovat, jak se ochrana soukromí v daných prostorách aplikuje a mění.

Příspěvek nastíní základní relevantní koncepce ochrany soukromí na teoretické i pozitivněprávní úrovni. Hodnocení platné právní úpravy se zaměří na roli fyzického prostoru v ochraně soukromí, nebudou tedy zmíněny veškeré aspekty ochrany soukromí nebo zpracování dat. Účelem článku není popsat všechny myslitelné zásahy do každého dílčího práva, jež je součástí práva na soukromí, ani detailně analyzovat každý požadavek vznesený GDPR na všechny zúčastněné subjekty.

Otázka hranic veřejného prostoru hraje úlohu zejména v případech, kdy dojde ke střetu práva na soukromí s jiným, právním řádem zaručeným subjektivním právem nebo veřejným zájmem. Ve veřejném prostoru totiž ustupuje intenzita ochrany soukromí a uvolňuje se zde místo pro jiné chráněné zájmy. S tím souvisí i americké *reasonable expectation of privacy*, jež se uplatňuje také v rozhodovací praxi ESLP a českých soudů a pomáhá určit,

¹³ *United States v. Jones*, rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států amerických, 30. 4. 2012 č. 565 U.S. 400.

¹⁴ O tom, zda a jaké kritérium dělá z veřejného prostoru veřejný prostor, cf. kapitola *Dichotomie veřejné-soukromé*.

zda je požadavek na ochranu soukromí v daném prostoru relevantní. Proto o něm tento článek bude pojednávat, ačkoli se primárně nesoustředí na americké pojetí soukromí a zaměřuje se na situaci v Česku, potažmo v Evropě.¹⁵ Stejně tak budou v práci využity zdroje amerických autorů, a to v takovém rozsahu, v jakém je možné z nich vycházet i pro české prostředí. Američtí autoři se totiž významně podíleli a podílejí na utváření konceptu soukromí a jejich pojetí vešla ve známost i v Evropě.

Analýza pojmu veřejný prostor bude provedena napříč českým právním řádem. To nutně neznamená, že vyčerpávajícím způsobem pojme jakýkoli výskyt slova se stejným základem; neexistuje zákon, který by jednotně upravoval veřejný prostor nebo kamerové systémy, natož kamerové systémy ve veřejném prostoru, proto je třeba čerpat z řady předpisů; nadto veřejný prostor jako takový žádným zákonem definovaný není, proto nezbyvá než se zaměřit na pojmy obdobného významu. V téže části příspěvku bude nastíněn problém dichotomie veřejné/soukromé v kontextu ochrany soukromí ve veřejném prostoru. Následně bude popsáno, zda a jak ochrana soukromí závisí na prostorovém aspektu.

Cílem článku je aplikovat závěry z teoretické části na vybranou moderní sledovací technologii. Ve zvláštní části článku bude pojednáno o kamerovém sledování, jeho technických možnostech, využití a také o jeho právním rámci, dovolenosti a pravidlech, včetně pravidel pro zpracování údajů při tomto postupu získaných. Kamery byly pro tuto práci vybrány, protože na rozdíl od jiných technologií představují významný prvek hrající roli v předělu mezi soukromým a veřejným fyzickým prostorem:¹⁶ sledování probíhající v síti Internet je mimo rámec tohoto příspěvku, neboť se neodehrává ve fyzickém prostoru; GPS tracker v mobilu působí na případné narušení soukromí stejně intenzivně bez ohledu na to, kde se jedinec nachází; pasivní zobrazovací systémy na bázi milimetrových vln mají specifické

¹⁵ Evropský kontext má v této práci význam co do přijatých úmluv, jimiž je vázané také Česko, a také v mezích unijní legislativy a rozhodovací praxe ESLP, na niž ve značné míře odkazují rozhodnutí národních soudů.

¹⁶ Gumpert, G. Drucker, S. J. Public boundaries: Privacy and surveillance in a technological world. *Communication Quarterly*. 2001, vol. 49, n. 2, p. 115.

a méně časté využití.¹⁷ Kamery jsou naproti tomu v tomto kontextu specifické pro jejich hojně využití právě v „poloveřejných“ a „polosoukromých“ prostorách, na něž se článek zaměřuje a které tvoří šedou zónu mezi prostorami, u nichž je snadnější definovat, jestli jsou spíše soukromé nebo veřejné. Mají tedy potenciál demonstrovat, zda dochází ke stírání veřejného a soukromého prostoru. Autoři zabývající se odlišením veřejného prostoru od soukromého, jejichž díla jsou v této práci citována, zpravidla odkazují právě na *video surveillance*, tedy kamerový dohled.

V práci je nutné vzhledem k jejímu zaměření zohlednit právní úpravu ochrany osobních údajů, což vyplývá z výše uvedených úvah. V této oblasti došlo v posledních letech k legislativním změnám jak na národní úrovni, tak v právu EU.¹⁸ Mnoho soudních rozhodnutí, která byla vydána před účinností aktuálních předpisů, stejně jako většina stanovisek a výkladů k ochraně osobních údajů mají však nadále význam a je možné z nich v přiměřeném rozsahu vycházet i nyní.¹⁹

V závěru článku bude zhodnoceno, zda dosavadní pojetí soukromého a veřejného prostoru v českém právním řádu odpovídá potřebám kamerového sledování, a především právní úpravě kamerového sledování, v jejímž rámci je nezbytné brát ohled na právo na ochranu soukromí.

2. OCHRANA SOUKROMÍ

2.1 CO JE TO SOUKROMÍ?

„*What does privacy mean?*“

Well, it depends on who you ask.“²⁰

¹⁷ Aronov, R. F. Privacy in a Public Setting: The Constitutionality of Street Surveillance. *Quinnipiac Law Review*. 2004, vol. 22, no. 4, p. 775.

¹⁸ Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, byl nahrazen zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, a to v reakci na nahrazení směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů nařízením GDPR.

¹⁹ Míšek, J. *Osobní údaje v čase a prostoru*. 2020, disertační práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta, p. 43.

²⁰ What is privacy [online]. *International Association of Privacy Professionals*. 2021. [cit. 8. 4. 2021]. <https://iapp.org/about/what-is-privacy>

Ačkoli je pojem soukromí běžně užívaný termín, definice není tak jednoduchá, jak se na první pohled možná může zdát.²¹ Ostatně i na poli práva panuje shoda toliko na tom, že se jedná o pojem téměř nevyložitelný.²² Závěr, se kterým přichází Judith Thomson,²³ je však snad až příliš přísný. Představu o tom, co je soukromí, má zřejmě každý nějakou – sice každý trochu jinou, nicméně v odpovědích by se zajisté našly společné znaky, jimiž lze soukromí popsat.

Soukromí není snadné definovat, neboť má několik aspektů a rovin. Různí autoři tak vytvářejí různé typologie ve snaze jej uchopit a definovat. Nejčastěji je skloňována definice Warrena a Brandeise z konce 19. století.²⁴ Jejich pojetí práva na soukromí jako *right to be let alone*²⁵ se drží i novodobější teoretikové zabývající se konceptem soukromí souvisejícím s moderními informačními technologiemi. Do své typologie toto pojetí zahrnuje například Daniel J. Solove, který vedle toho mezi aspekty soukromí zařazuje utajení určitých záležitostí před ostatními, schopnost vyvarovat se nechtěnému zásahu do soukromí ze stran jiných a možnost rozhodovat o „životě“ informací o sobě samém, intimitu a ochranu osobnosti a důstojnosti člověka.²⁶ Brandeisovo a Warrenovo pojetí naopak nereflektuje typologie Alana Westina,²⁷ která hovoří o samotě (*solitude*) a anonymitě. Samota představuje oproštění se od téměř všeho, tedy i absenci *surveillance*,

²¹ Solove, D. J. Conceptualizing Privacy. *California Law Review*. 2002, vol. 90, n. 4, p. 1088.

²² Tak například William Beaney tvrdí, že i advokát musí uznat nejasný rozsah a vymezení práva na soukromí (Beaney, W. M. The Right to Privacy and American Law. *Law & Contemporary Problems*. 1996, vol. 31, n. 2, pp. 253, 255); dle Geretyho má soukromí potenciál být pro každého právníka něčím jiným (a vším) (Gerety, T. Redefining Privacy. *Harvard Civil Rights-Civil Liberties Law Review*. 1977, vol. 12, n. 2, pp. 233, 234); Robert Post dokonce vyslovil pochybnost o jakémkoli užitečném vyřešení výkladu tohoto pojmu (Post, R. C. Three Concepts of Privacy. *The Georgetown Law Journal*. 2001, vol. 89, n. 6, p. 2087).

²³ Který zní: “Perhaps the most striking thing about the right to privacy is that nobody seems to have any very clear idea what it is.” Thomson, J. J. The Right to Privacy. *Philosophy & Public Affairs*. 1975, vol. 4, n. 4, p. 295.

²⁴ Byť podobný koncept představil již Cooley, cf. Filip, J. Úvodní poznámky k problematice práva na soukromí. In: Šimíček, V. (ed.). *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2011.

²⁵ „právo být ponechán sobě samému“; Warren, S. Brandeis, L. The right to privacy. *Harvard Law Review*. 1890, vol. 4, n. 5, p. 193.

²⁶ Solove. *Conceptualizing privacy*, p. 1092.

kteřou předpokládá i méně přísná Westinova složka – anonymita. V případě absence dohledu může jedinec anonymity dosáhnout i na veřejných místech, a to i přes to, že zde může být zpozorován někým jiným. Tento potenciál narušení soukromí si jedinec uvědomuje, ale primárně neočekává, že by mohl být identifikován.²⁸ Clarke se ve svém pojetí zaměřuje především na změny způsobené vývojem technologií, které reflektuje ve svém dělení soukromí, respektive v popisu dílčích složek, z nichž jednu pojmenoval jako *privacy of personal behavior*. Tato množina má představovat takové typy chování, respektive jednání, jež by měly zůstat soukromé. Jsou součástí soukromého prostoru (*private space*). Soukromý prostor se dle Clarkeho nenachází pouze na soukromých místech (*private places*), ale rovněž na místech veřejných,²⁹ kde „*casual observation by the few people in the vicinity is very different from systematic observation and the recording of images and sounds*“.³⁰ Dále Clarke popisuje soukromí osobních komunikací, jehož narušení rovněž s novými technologiemi dostává nový rozměr (například prostřednictvím odposlechů – ať už je narušiteli znám přímo obsah konverzace či „pouze“ informace, že nějaká konverzace mezi subjekty probíhá).³¹ Vedle toho uvádí složku zahrnující soukromí týkající se osobních dat, jejíž obsah koresponduje s tím, co je běžně nazýváno informačním soukromím.³² Ve vícero snahách o konceptualizaci soukromí se v této

²⁷ Která je starší než ta, kterou popsal D. Solove. Koops, B.-J. Newell, B. Timan, T. Škorvánek, I. Chokrevski, T. Galič, M. A Typology of Privacy. *University of Pennsylvania Journal of International Law*. 2017, vol. 38, n. 2, p. 496.

²⁸ *Ibidem*, p. 497.

²⁹ What's 'Privacy'? [online]. *Xamax Consultancy Pty Ltd*. 1995-2021. [cit. 20. 9. 2021]. <http://www.rogerclarke.com/DV/Privacy.html>

³⁰ Volně přeloženo jako: „[kde] se příležitostně pozorování několika málo lidmi v blízkém okolí velmi liší od systematického pozorování a zaznamenávání obrazů a zvuků.“

³¹ Přednáška profesora Václava Matyáše v rámci předmětu Ochrana dat a informačního soukromí na Fakultě informatiky Masarykovy univerzity, podzim 2017.

³² What's 'Privacy'? [online]. Právo na informační sebeurčení je však širší, nezahrnuje pouze právo k datům a informacím o jedinci, cf. Míšek, J. *Moderní regulatorní metody ochrany osobních údajů*. Brno: Masarykova univerzita, 2020, pp. 41-42. Rovněž je třeba vnímat, že ochrana osobních údajů je prvkem veřejnoprávním, zatímco ochrana soukromí soukromoprávním. Rozdílným kritériem je také objektivní ochrana osobních údajů, zatímco informačního soukromí si jedinec musí být vědom. Nelze však ignorovat jejich vzájemné vazby, cf. Kasl, F. Povaha zásahu do informačního soukromí člověka. *Právnický*. 2019, vol. 158, n. 7, pp. 676-678.

souvislosti pojednává o právu na informační sebeurčení, tedy o možnosti jednotlivce rozhodnout o tom, kdo a jakým způsobem bude nakládat s informacemi o něm, tedy komu ty které informace zpřístupní. Skupinu takových informací GDPR označuje jako osobní údaje, jimiž jsou „veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě (dále jen „subjekt údajů“); identifikovatelnou fyzickou osobou je fyzická osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména odkazem na určitý identifikátor, například jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo na jeden či více zvláštních prvků fyzické, fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby“.³³ Identifikovatelnost osoby stojí proti anonymitě jakožto jedné ze složek soukromí.

Posledním aspektem, který Clarke rozlišuje, je soukromí osoby (*privacy of the person*), které v kontextu tohoto příspěvku hraje roli toliko ohledně biometrických údajů, jež některé sledovací technologie umí zpracovávat. Anita Allen ve své typologii rozlišuje prostorový aspekt soukromí.³⁴ Ten se v jejím dělení odráží i ve složce *informational privacy*, jejíž subkategorii mohou být informace o poloze dané osoby.³⁵ Koops trefně poukazuje na skutečnost, že oddělená ochrana dílčích aspektů soukromí (obydlí, komunikace atp.) již není efektivní s ohledem na prolínání se těchto částí, jejich těsné sepětí a faktickou neoddělitelnost, jež je způsobena vývojem technologií a společenských hodnot.³⁶ Ochrana soukromí by tak dle něj neměla být koncipována ani na základně toho, zda se jedná o soukromý, nebo veřejný prostor. Nepopírá přitom, že soukromí má i prostorový fyzický aspekt, ten nicméně není a nemůže být v dnešní době určujícím.³⁷

³³ Článek 4 bod 1 GDPR.

³⁴ Allen, A. L. *Unpopular privacy: what must we hide?* Oxford: Oxford University Press, 2011, p. 29.

³⁵ V pojetí Koopse, cf. Koops, Newell, Timan, Škorvánek, Chokrevski, Galič. *A Typology of Privacy*, p. 500.

³⁶ Koops, B.-J. On legal boundaries, technologies, and collapsing dimensions of privacy. *Politica e Società*. 2014, vol. 3, n. 2, p. 258.

³⁷ *Ibidem*, p. 12: „It continues to have a physical element; the problem is just that this physical element is growing more elusive as it cannot be neatly tied to human persons or the places where people used to live their private life.“

Vývoj moderních technologií a jeho vliv na narušení soukromí reflektovali při vytváření vlastní koncepce soukromí Finn, Wright a Friedewald. Popisují mj. *privacy of location and space* (soukromí polohy a prostoru), kde autoři hovoří o veřejném a poloveřejném prostoru, v němž by měl mít jedinec možnost pohybovat se anonymně, což komplikují právě sledovací technologie. Výslovně přitom poukazují na význam práva na soukromí v prostorech jako domov, auto³⁸ či kancelář.³⁹

Český právní řád používá jak pojem soukromí, tak soukromý život.⁴⁰ V LZPS tuto dvojkolejnost pojímají články 7 a 10.⁴¹ Zde české právo naráží na typický problém, kdy zákonodárce užívá vícero pojmů se stejným slovním základem, což může působit (a v praxi působí) interpretační problémy, neboť není zřejmé, zda jsou takové pojmy libovolně zaměnitelné, nebo zda mají význam jiný. Dle komentáře k LZPS⁴² má větší smysl v kontextu znění jednotlivých článků vykládat pojem *soukromí* užívaný ve článku sedmém ve smyslu tělesné a duševní integrity jedince. Druhý, nesprávný přístup pak nahlíží na článek 7 jako na obecnější úpravu, kdy *soukromý život* upravený ve článku 10 tvoří pouze složku širšího soukromí. V tomto rozsahu lze s komentářem souhlasit. Právo nás učí vykládat jednotlivá ustanovení v jejich kontextu a že je nutné zohlednit znění celého paragrafu, případně článku, zařazení do oddílu apod. S ohledem na znění jednotlivých článků a jejich zařazení je skutečně logičtější vykládat v článku 7 pojem soukromí v užším smyslu. Právem na ochranu soukromí

³⁸ Koops, Newell, Timan, Škorvánek, Chokrevski, Galič. *A Typology of Privacy*, p. 515: Výslovně je auto jako soukromý prostor chráněno např. dle polského zákona.

³⁹ *Ibidem*, p. 503. Výběr uvedených prostor je však nešťastně zvolený a nepřilíhající, neboť obydlí i auto jsou prostory soukromými a jak bude zmíněno dále v této práci, ohledně kanceláře existuje ustálená judikatura připouštějící přesah soukromého života i do těchto prostor.

⁴⁰ V angličtině se rovněž rozlišují pojmy *privacy a private life*. Naproti tomu ve francouzštině se zpravidla užívá ekvivalent *la vie privée*, tedy v doslovném překladu „soukromý život“ pro oba české a anglické výrazy.

⁴¹ Naproti tomu v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv nalezneme „pouze“ ochranu soukromého života, nikoli výslovně soukromí.

⁴² Nechvátalová, L. In: Husseini, F. et al. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, pp. 225-226; shodně též Wagnerová, E. Čl. 10. In: Wagnerová, E. et al. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. In: ASPI [Právní informační systém].

je tedy v této práci třeba rozumět především právo zakotvené ve článku 10 LZPS. V souvislostech předkládaného příspěvku není třeba vnímat soukromí ve všech jeho složkách – například do tělesné integrity *surveillance*, resp. kamerový dohled zpravidla nezasáhne. Je však relevantní brát v úvahu i navazování a udržování sociálních vztahů, které lze rovněž považovat za součást soukromí.⁴³

ESLP si uvědomuje jednotlivé formy soukromí, které reflektuje mimo jiné ve svém rozsudku *Niemietz* proti Německu,⁴⁴ kde rozlišuje „*inner circle*“ a „*social private life*“ jako dvě od sebe odlišné oblasti, jež jsou však obě prvky práva na soukromí. Konstatuje, že soukromý život přesahuje hranice „*inner circle*“, a tuto myšlenku promítá také do prostoru se závěrem, že například i na pracovišti jedinec může vést soukromý život.⁴⁵ Obdobně i ÚS rozlišuje *internum a externum*, z nichž druhé jmenované pojímá i pracovní, obchodní a sociální aktivity.⁴⁶ Soudní praxe s ohledem na výše uvedené hraje zásadní roli v určování, co pod pojem soukromí podřadit a kdy dát přednost ochraně soukromí v případě, kdy nastane střet s jiným právem.⁴⁷ Tato skutečnost je zřejmá mj. z většiny rozhodnutí, jež budou uvedena v celé této práci dále. Právo na soukromí tedy zastřešuje vícero práv a chráněných zájmů,⁴⁸ jedním z nichž je i právo na nedotknutelnost *obydlí*,⁴⁹ které ostatně představuje výchozí prostorový bod.

⁴³ Tůma, P. § 86. In: Lavický et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*. Praha: C. H. Beck, 2014, pp. 509-524.

⁴⁴ *Niemietz v. Germany*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 16. 12. 1992 č. stížnosti 13710/88.

⁴⁵ Přitom však neurčuje, zda se jedná o prostor soukromý, nebo veřejný.

⁴⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 6. března 2012, sp. zn. I. ÚS 1586/09.

⁴⁷ Jedná se zejména o rozhodovací praxi ESLP a Ústavního soudu. Nad rámec tohoto článku lze z těch nejvýznamnějších zmínit například rozhodnutí ESLP ve věci *Klass and others v. Germany* z roku 1978, *Malone v. the United Kingdom* z roku 1984. Oba se týkají odpovědností, jež nejsou zcela předmětem tohoto článku. Rovněž lze uvést rozhodnutí *P. G. and J. H. v. the United Kingdom*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 25. 9. 2001 č. stížnosti 44787/98.

⁴⁸ Halpérin J.-L. *L'essor de la « privacy » et l'usage des concepts juridiques . Droit et société*. 2005, vol. 2, n. 61, p. 778.

⁴⁹ Šimíček, V. In: Šimíček, V. (ed.). *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2011.

2.2 OCHRANA SOUKROMÍ JAKO PRVEK ÚSTAVNÍHO POŘÁDKU

Právo na soukromí je jedním ze základních lidských práv garantovaných LZPS.⁵⁰ Jakožto ústavně zaručené právo, jež není absolutní, může být omezené jen ve výjimečných případech na základě zákona, a to v momentě, kdy přijde do střetu s jiným, základním ústavně zaručeným právem nebo ústavní hodnotou.⁵¹ Český právní řád však výslovně nestanovuje, za jakým účelem může být právo na soukromí omezeno. Vázanost Česka Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv umožňuje se v tomto směru opřít o článek 8 odst. 2 Úmluvy: „*Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.*“⁵² Legitimními cíli, z nichž alespoň jeden musí být sledován při omezení práva na soukromí, tedy mohou být národní a veřejná bezpečnost, hospodářský blahobyt země, ochrana pořádku, zdraví nebo morálky, předcházení trestné činnosti a ochrana před zásahem do práv jiných osob. Je nezbytné vždy zhodnotit, zda by v daném konkrétním případě mělo převážet jiné právo nad právem na soukromí, které by na jeho úkor bylo omezeno.

Jak již bylo uvedeno, právo na ochranu soukromí je zakotvené v článku 10 LZPS, jež obsahuje právě ty aspekty, jež jsou pro technologiemi dotčený rozsah soukromí relevantní. Jsou jimi zejména ochrana soukromého života (čl. 10 odst. 2) a ochrana osobních údajů (čl. 10 odst. 3). Článek 10 odst. 3 přitom odráží aspekt práva na informační sebeurčení,⁵³ na které odkazuje i komentář k § 86 OZ:⁵⁴ „*Pojem soukromí se v nejširším slova smyslu kryje [...], spočívající v možnosti svobodného rozhodnutí člověka o vlastním sebeurčení (místě) ve společnosti [...].*“ Právě informační sebeurčení tvoří

⁵⁰ Článek 7 a 10 LZPS.

⁵¹ Kokeš, M. Čl. 10. In: Hussein, F. et al. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021, p. 326-361.

⁵² Evropská úmluva o ochraně lidských práv. [online]. [cit. 3. 5. 2021]. https://www.echr-coe.int/documents/convention_ces.pdf

⁵³ Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10, bod 29.

⁵⁴ Tůma. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*, pp. 509-524.

podstatný prvek při posuzování zpracování osobních údajů, k němuž dochází mimo jiné při monitorování prostor. Jestliže procházíme monitorovaným prostorem, nemůžeme si zpravidla určit, jaké údaje o nás budou zaznamenány⁵⁵ – můžeme si maximálně vybrat se v daném prostoru nevykytovat.⁵⁶ Právo na informační sebeurčení bývá zpravidla chápáno jako možnost jedince rozhodovat o tom, které informace o něm budou známy ostatním. Na tento aspekt poukazuje Ústavní soud ve svém nálezu IV. ÚS 23/05, kde podobně jako ESLP v rozsudku Niemietz proti Německu rozlišuje soukromou sféru – kde platí „*naprosté informační sebeurčení*“ a ochrana soukromí – a sociální sféru. Pro sociální sféru však možnost informačního sebeurčení Ústavní soud rovněž zcela nevyklučuje a konstatuje, že může být omezena proporcionálními zásahy veřejné moci.

2.3 OČEKÁVÁNÍ SOUKROMÍ

„*Očekávání plodí zklamání.*“ Jan Hodermarsky, 2021

Americké pojetí soukromí se liší od toho evropského, přičemž tento příspěvek se zaměřuje na druhé zmíněné.⁵⁷ Ochrana soukromí je v americkém prostředí chápána především jako ochrana před zásahy státu, až druhořadě před zásahy veřejnosti, která je naopak viděna jako hlavní narušitel v prostředí evropském.⁵⁸ Očekávání soukromí, respektive *expectation of privacy* představuje koncept vzniklý a uplatňovaný v americkém soudnictví. Jedná se o pomocné kritérium, na jehož základě se posuzuje, zda došlo k neproporcionálnímu zásahu do soukromí, či nikoli. Samotné kritérium očekávání soukromí by nepřinášelo příliš právní jistoty, neboť každý může mít očekávání v různých situacích jiná, je subjektivní. Čtvrtý dodatek Ústavy Spojených států amerických stanovuje, že je zakázán nedůvodný

⁵⁵ Shodně též Míšek. *Moderní regulatorní metody ochrany osobních údajů*, p. 41.

⁵⁶ Shodně též Timan, T., Newell, B. C., Koops, B.-J. (eds). *Privacy in Public Space: Conceptual and Regulatory Challenges*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017, p. 4.

⁵⁷ Respektive na české prostředí, jehož právní řád je však významně ovlivněn evropskými hodnotami a úmluvami.

⁵⁸ Kasl, F. *Osobnost, soukromí a osobní údaje v moderní společnosti*. In: Polčák, R. Kasl, F. Míšek, J. Stupka, V. Kyselovská, T. Myška, M. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, p. 405.

(*unreasonable*) zásah do soukromí lidí.⁵⁹ Aby tedy došlo k posouzení případu, jehož výsledek bude možné využít nadále v budoucích sporech s obdobnými okolnostmi, je kritérium očekávání soukromí zpřísněno objektivním znakem, že takové očekávání musí být důvodné, opodstatněné, tzv. *reasonable expectation of privacy* (rozumné, resp. důvodné nebo legitimní očekávání soukromí). Ačkoli se článek soustředí na právní stav v Česku, je na místě uvedenou americkou koncepci zmínit, neboť se její vliv promítá i do soudní praxe relevantní pro české území, tedy jak do rozhodovací praxe ESLP, tak českých soudů. Ty na základě tohoto kritéria nestaví závěrečné rozhodnutí pro či proti případnému porušení ochrany soukromí, nicméně používají jej jako podpůrný argumentační prvek. Mimo to se také využívá pro výklad článku 8 Úmluvy.⁶⁰

Test pomocí rozumného očekávání soukromí americký soud poprvé představil v případě *Katz v. United States*,⁶¹ v jehož meritu se jednalo o odposlouchávání Katzova hovoru v telefonní budce, jež se nacházela na ulici, tedy ve veřejném prostoru. Soud vyhodnotil, že i ve veřejném prostoru má člověk právo na soukromí, jestliže ho zde může důvodně očekávat. Telefonní budku označil jako místo ve veřejném prostoru, kde člověk může očekávat vyšší míru soukromí než venku na ulici, kde se telefonní budka nachází, neboť stěny budky jej více či méně chrání před tím, aby byl jeho hovor vystaven náhodným kolemjdoucím posluchačům. Proto soud naznal, že ačkoli umístění telefonní budky ve veřejném prostoru umožňuje třetí osobě spatřit holý fakt, že daný člověk telefonuje, s čímž je volající srozuměn, není veřejnost oprávněna k tomu, aby znala i samotný obsah rozhovoru, neboť telefonní budka mohla být využita mimo jiné také právě proto, aby hovor nebyl přístupný třetímu posluchači, tedy jako jakási izolace od ryze veřejného prostoru. Stěžejním závěrem tedy bylo konstatování, že

⁵⁹ Constitution of the United States, Fourth Amendment [online]. *Congress.gov*. [cit. 10. 6. 2021] <https://constitution.congress.gov/constitution/amendment-4/>

⁶⁰ Cf. Tomas Gomez-Arostegui, H. Defining private life under the European Convention on Human Rights by referring to reasonable expectations. *California Western International Law Journal*. 2005, vol. 35, n. 2, pp. 153-202.

⁶¹ *Katz v. United States*, rozsudek Nejvyššího soudu USA, 18. 12. 1967 č. stížnosti 389 U. S. 347.

jestliže člověk zamýšlel zachovat něco jako soukromé, ačkoli na veřejně přístupném místě, mělo by toto očekávání soukromí být ústavně chráněno.⁶²

Příkladem, kdy ESLP hodnotil očekávání soukromí, je například rozsudek ve věci *Halford v. the United Kingdom*⁶³ v souvislosti s telefonními hovory uskutečňovanými na pracovišti nebo ve věci *Bărbulescu v. Romania*⁶⁴ rovněž v souvislosti s komunikací po telefonu. Stejně jako v rozhodovací praxi USA se i v případech u ESLP jedná o doplňkové, nikoli to nejdůležitější kritérium.⁶⁵

V tuzemské judikatuře není hledisko oprávněného očekávání soukromí natolik rozšířené a zásadní, soudy na něj však na několika místech poukazují. Jedním z příkladů je rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 97/2013 - 40,⁶⁶ kde Nejvyšší správní soud odkazuje na „*legitimně očekávaný rozsah soukromí*“ žalobkyně po provedení stavebních úprav na sousedním domě, a to dokonce v situaci, kdy otázka narušení soukromí byla pouze hypotetická, neboť dům žalobkyně v daném období nebyl obýván a nebylo tedy osoby, jejíž soukromí by bylo narušeno. Legitimní očekávání soukromí soud hodnotí na základě povahy zásahů, které nesmí být narušující „*nad míru přiměřenou poměrům*“. Do tohoto přirovnání se promítá objektivní hledisko očekávání soukromí – americké „*reasonable*“ český soud překládá jako „*legitimní*“ a odvozuje jej od objektivních poměrů, které na daném místě v dané situaci panují. Analogicky terasu přirovnává k tribuně – obě umožňují sledovat z výhodné pozice okolní dění, jímž je v případě terasy obydlí sousedky, jejíž soukromí je v tomto případě předmětem ochrany. V témže rozsudku soud k problematice míry soukromí doplnil, že: „*[m]íra soukromí se přitom nepojí pouze k osobě žalobkyně, k jejím způsobům užívání dvorku, popřípadě k druhům vykonávaných činností, jak se mylně domnívá stě-*

⁶² „... what [a person] seeks to preserve as private, even in an area accessible to the public, may be constitutionally protected.”

⁶³ *Halford v. the United Kingdom*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 25. 6. 1997 č. stížnosti 20605/92.

⁶⁴ *Bărbulescu v. Romania*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 12. 1. 2016 č. stížnosti 61496/08.

⁶⁵ *P. G. and J. H. v. the United Kingdom*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 25. 9. 2001 č. stížnosti 44787/98, bod 57.

⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2013, sp. zn. 4 As 97/2013 - 40.

žovatelka. Váže se prvotně na institut vlastnictví, jehož výkon je chráněn přímo zákonem vymezením sousedských práv [...]“.⁶⁷

Využití konceptu očekávání soukromí v českém prostředí výslovně dovozuje i Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 1221/16, bod 20, v němž posuzoval otázky práva na soukromí ve vozidle.⁶⁸ V předmětném trestním řízení bylo vozidlo podrobeno policejní prohlídce, čímž bylo dle stěžovatele zasaženo do jeho práva na soukromí. Při nařízení prohlídky bylo na vozidlo nahlíženo jako na „jiné prostory“ ve smyslu § 83a trestního řádu. V takových případech je dle nálezu nutné přihlédnout k ustanovením čl. 8 Úmluvy a čl. 12 LZPS. Soud dospěl k aplikaci kritéria rozumné očekávání soukromí, neboť dovedl spojitost⁶⁹ mezi americkou právní úpravou a článkem 12 LZPS⁷⁰ chránícím nedotknutelnost obydlí a upravujícím přípustnost prohlídek obydlí v trestním řízení. I odpovídající ustanovení Čtvrtého dodatku americké Ústavy totiž zmiňuje zákaz nedůvodných prohlídek, který je společným prvkem obou právních úprav a podstatou uvedených ustanovení. Dle závěrů Ústavního soudu patří vozidlo mezi prostory, kde můžeme důvodně očekávat soukromí, a to i přes to, že stěžovatel jakožto osoba, jejíž soukromí bylo narušeno, k vozidlu nemá vlastnické právo. Z uvedeného nálezu tedy plyne závěr, že mezi oprávněným očekáváním soukromí a vlastnictvím (vozidla, domu...) není nutně přímá úměra, respektive vlastnické právo „k prostoru“ není nezbytnou podmínkou pro to, abychom zde mohli očekávat soukromí. Vztah vlastnictví a práva na ochranu soukromí v daném (ne)vlastněném prostoru je pro tuto práci relevantní, neboť navazuje na jedno z možných kritérií, jímž je možné si vypomoci při rozlišování veřejného a soukromého prostoru.⁷¹ Obdobně se ke vztahu vlastnictví věci a ochranou soukromí pod článkem 8 Úmluvy

⁶⁷ *Ibidem*, p. 8.

⁶⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 13. října 2016, sp. zn. II. ÚS 1221/16.

⁶⁹ Jak uvádí Ústavní soud ve svém nálezu, cf. Bartoň, M. et al. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016, s. 302.

⁷⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 13. října 2016, sp. zn. II. ÚS 1221/16, bod 21.

⁷¹ Blíže v kapitole *Veřejný prostor*.

vyjádřil ESLP ve věci *Menteş and others v. Turkey*.⁷² Ochranu soukromí obdobně dovodil i v případě, kdy dotčená osoba není vlastníkem domu.⁷³

O možnosti využití předmětného kritéria dále svědčí usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1122/17, v němž byla posuzována otázka přiměřenosti zásahu do soukromí stěžovatele, který namítal neoprávněnost pořízení audionahrávky, která byla použita jako důkaz v trestním řízení vedeném proti němu.⁷⁴ K zásahu do soukromí mělo údajně podle stěžovatele dojít na pozemní komunikaci, která je v kategorizaci veřejný – soukromý prostor prostorem veřejným. I v tomto případě se Ústavní soud při své argumentaci opřel o důvodné očekávání soukromí a konstatoval bez jakýchkoli pochyb, že pozemní komunikace je zcela určitě takovým prostorem, kde člověk důvodně nemůže soukromí očekávat: „...za těchto okolností nemohl mít sebemenší očekávání soukromí, natožpak očekávání rozumné.“⁷⁵ Soud poznamenal, že je rozporné, zda se vzhledem k velmi nízké míře možných očekávání vůbec v daném případě jedná o jakékoli narušení soukromí. Hledisko rozumného očekávání soukromí dále soud využil i při hodnocení následného zacházení s důkazním prostředkem.⁷⁶ Ve věci přípustnosti odposlechu hovorů pak na tento nálezný a na měřítko důvodného očekávání soukromí odkazuje také Nejvyšší soud.⁷⁷

Důvodné očekávání soukromí není při rozhodování o porušení práva na soukromí absolutním měřítkem, nicméně pouze kritériem podpůrným. Ostatně ani ESLP se neomezuje výlučně na posouzení skrze toto kritérium

⁷² *Menteş and Others a. Turkey*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 28. 11. 1997 č. stížnosti 58/1996/677/867.

⁷³ *Mentes v. Turkey*, bod 73: „The Court sees no reason to distinguish between the first applicant, Ms Azize Menteş, and the second and third applicants. While it was in all probability her father-in-law and not she who owned the house in question, the first applicant did live there for significant periods on an annual basis when she visited the village (see paragraph 34 above). Given her strong family connection and the nature of her residence, her occupation of the house on 25 June 1993 falls within the scope of the protection guaranteed by Article 8 of the Convention.“

⁷⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 30. května 2017, sp. zn. III. ÚS 1122/17.

⁷⁵ *Ibidem*, bod 20.

⁷⁶ Cf. také *S. and Marper v. the United Kingdom*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 4. 12. 2008 č. stížností 30562/04 a 30566/04, bod 67.

⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 7 Tdo 374/2018.

a bere v úvahu také další aspekty, jež jsou pro daný případ relevantní.⁷⁸ Takový závěr ostatně v českém právním řádu podporuje i uplatnění testu proporcionality, jež je v podobných případech rozhodující. Rovněž americký soudce se v jednom rozsudku vyjádřil v tom duchu, že při konstatování, kde lze důvodně očekávat soukromí, nelze současně určit, že v určitých prostorách za žádných podmínek nesmí k prohlídce dojít – zakázané prohlídky jsou pouze ty nedůvodné.⁷⁹

2.4 DÍLČÍ ZÁVĚR

Tato kapitola nabízí shrnutí ukotvení soukromí v právním řádu Česka a základních konceptů ochrany soukromí. Jako zásadní nedostatek je v odborné literatuře vnímána absence definice soukromí. Obzvláště v době, kdy je narušení soukromí možné skrze nové prostředky (sledovací technologie) na několika úrovních v různých intenzitách, zdá se otázka potřeby definice palčivější. Naopak ale možná o to spíš by bylo vhodné se od upínání k představě jednotné definice soukromí oprostít. Již desítky let se autoři snaží o jednoznačné a jednotné vymezení tohoto fenoménu, přesto se jim to doposud nepodařilo, což vede nutně k myšlence, zda je to vůbec možné nebo účelné.⁸⁰ Naproti tomu soudy poměrně obstojně plní úlohu interpretovat tento pojem tam, kde je potřeba. Judikatura je v tomto ohledu relativně ustálená, tudíž není pravda, že by neexistoval žádný rámec toho, co soukromí představuje. Soudy na národní i evropské úrovni již v několika rozhodnutích definovaly, jaké zásahy do soukromí přichází v úvahu a co vše je součástí soukromé sféry jedince. I mezi odlišnými typologiemi jednotlivých autorů existují spojitosti, v zásadě všechny pojímají tytéž prvky soukromí a nerozchází se v tom, co by v mezích soukromí chráněno být mělo, a co nikoli.

⁷⁸ Cf. *S. and Marper v. the United Kingdom*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 4. 12. 2008 č. stížností 30562/04 a 30566/04.

⁷⁹ *Elkins v. United States*, rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států amerických, 27. 6. 1960 č. 364 U.S. 206: "It must always be remembered that what the Constitution forbids is not all searches and seizures, but unreasonable searches and seizures."

⁸⁰ Možná bychom si spíše měli klást otázku, zda není krátkozraké po takové definici pátrat. Právo již nyní pružně nereaguje na technický pokrok. Nepochybně i před desítkami let bylo nepředstavitelné, aby existovala zařízení zpracovávající například biometrické údaje.

Koncept legitimního očekávání soukromí má v české judikatuře nepochybně své místo. Ačkoli je rozhodnutí ve věci *Katz* interpretováno tak, že odklání ochranu soukromí od prostorového aspektu k dané osobě,⁸¹ prostorovou složku soukromí tím soudy nepopírají. Hodnotit kritérium očekávání má v této práci svůj význam a bude mu věnováno ještě několik myšlenek v návaznosti na veřejný prostor a kamerové sledování. Na tomto místě je nicméně vhodné poukázat na rozdíl mezi *soukromím a právem na soukromí*. Soukromí můžeme ve veřejném prostoru bezpochyby požívat, aniž by nám jej někdo „garantoval“. Běžně se tak tomu děje, pokud na veřejně přístupných místech zrovna kromě nás nikdo není a nikdo nás ani zpovzdálí nesleduje. Tudíž je možné na některých veřejných místech soukromí i relativně rozumně očekávat. Avšak otázkou, která je stěžejní, je to, zda je toto soukromí pouze nahodilé, či zda na něj i ve veřejném prostoru máme subjektivní právo. Pokud by byl přijat závěr, že ve veřejném prostoru nemáme žádné právo na soukromí, pak by měly sledovací technologie „volnou ruku“ ve shromažďování a následném zpracování⁸² dat. Takový přístup by byl nepochybně v rozporu s ochranou soukromí a subjekty takového sledování by s tímto pojetím nebyly spokojeny.

Cílem kapitoly nebylo podat čtenáři vyčerpávající přehled o veškerých dosavadních snahách formulovat, co je soukromí. Základem nicméně vždy bude něco, co vychází z nitra jednotlivce, z jeho intimní sféry. Něco, co je potřeba chránit před zásahy zvenčí v případě, že jedinec má tuto vůli.⁸³ Je tomu tak i v kontextu soukromí na veřejnosti, neboť i tam zásah může dosahovat vysoké intenzity, a především může být způsoben mnoha subjekty z různých stran. Proto je přiléhavá definice „*right to be let alone*“. Zabývat se

⁸¹ Marx, G. T. What's New About the "New Surveillance"?: Classifying for Change and Continuity. *Surveillance & Society*. 2002, vol. 1, n. 1, p. 29.

⁸² Zpracování *stricto sensu* – jako např. ukládání a další využití, nikoli v pojetí GDPR, dle něž je i samotné pořizování, resp. shromažďování dat zpracováním. *Stricto sensu a lato sensu* není oficiální rozlišení zpracování osobních údajů, nicméně je praktické minimálně v kontextu tohoto příspěvku, pročez je toto označení zavedeno.

⁸³ Článek 8 Úmluvy chrání před zásahy veřejné moci, cf. Milaj, J. *Privacy, surveillance, and the proportionality principle: The need for a method of assessing privacy implications of technologies used for surveillance*, p. 117; § 86 OZ stanovuje, že do soukromí jiného nesmí zasáhnout nikdo.

právem na informační sebeurčení má význam proto, že na veřejnosti je možné získat pomocí technologií přístup i k takovým údajům, které by o sobě člověk cizím lidem primárně neprozradil, a k faktům, jež by každému nevystavoval.

3. VEŘEJNÝ PROSTOR

“There are no physical boundaries around personal space.”⁸⁴

Smyslem článku je zaměřit se na fyzický veřejný prostor. Veřejný prostor není v právních textech příliš rozebírán a snahy o jeho vymezení pramení spíše z jiných oborů, zejména urbanismu, jež si k tomu často vypomáhají legální definicí veřejného prostranství. Do veřejného prostoru je možné zařadit i vnitrobloky či exteriéry veřejných budov,⁸⁵ kromě soukromého a veřejného prostoru lze však v jiných vědních oborech navíc nalézt i kategorii prostoru polosoukromého a poloveřejného,⁸⁶ což naznačuje, že hranice mezi soukromým a veřejným prostorem nebude jednoznačná. Mezi polosoukromý prostor lze řadit například předzahrádky⁸⁷ nebo zahradu sdílenou obyvateli vícero bytů,⁸⁸ mezi poloveřejné například průchozí vnitrobloky.⁸⁹

3.1 DICHOTOMIE VEŘEJNÉ – SOUKROMÉ

Odlišení veřejného a soukromého prostoru se pojí s tradičním problémem dichotomie, který vedle té prostorové prozařuje i různými jinými sférami.⁹⁰ Řada autorů se snažila nalézt kritéria, na jejichž základě by bylo možné

⁸⁴ Madanipour, A. *Public and Private Spaces of the City*. London: Routledge, 2003, p. 202.

⁸⁵ Veřejný prostor [online]. *Kancelář architekta města Brna* [cit. 20. 9. 2021]. <https://kambrno.cz/verejny-prostor/> To však není v rozporu s legální definicí veřejného prostranství, neboť ta obsahuje pouze demonstrativní výčet, cf. kapitola *Veřejný prostor de lege lata*.

⁸⁶ Veřejný prostor [online]. *Uzemi.eu* [cit. 20. 9. 2021]. <http://www.uzemi.eu/pojmy/verejny-prostor>

⁸⁷ Gehl, J., Blažek, K., Blažková, B., Sedlák, R. *Města pro lidi*. Brno: Partnerství, 2012, pp. 82-85.

⁸⁸ Schmeidler, K. et al. *Sociologie v architektonické a urbanistické tvorbě*. Brno: Zdeněk Novotný, 2001, p. 122.

⁸⁹ Čabalová, M., Maceková, M., Míčák, L., Nawrath, M., Římanová, M., Sedlák, R., Šilberská, P. *Kvalitní veřejné prostory: Metodika tvorby a obnovy veřejných prostranství*. Brno: Nadace Partnerství, 2011, pp. 11-12.

⁹⁰ Míšek, J. *Osobní údaje v čase a prostoru*, p. 34.

soukromé od veřejného odlišit. Nissenbaum odlišuje veřejné a soukromé na základě:

- a) aktérů; těmi jsou jedinci a vláda. V tomto vztahu hraje soukromí roli něčeho, co chrání jednotlivce ve vztahu k vládě, respektive proti zásahům vlády do sféry jednotlivce. Z pohledu dichotomie je soukromým takový prostor, kde je jednatel suverénem.⁹¹
- b) informací, které Nissenbaum rovněž dělí na veřejné a soukromé. Toto rozdělení ale neobstojí, neboť prvky množin „soukromé informace“ a „veřejné informace“ by se mohly významně lišit na základě toho, kdo by se o jejich definici pokusil. Informační soukromí je navíc možné chápat odlišně ve vztahu k prostoru, ve kterém se člověk nachází, a rozdělení v takovém případě nemusí být nutně odpovídající: informace dostupné ve fyzickém veřejném prostoru nemusí být automaticky informacemi veřejnými.⁹² Jako příklad lze uvést nákup léků v lékárně. Fakt, že jedinec neuskutečňuje tento nákup ze svého domu, neznamena, že informace o jeho zdravotním stavu mají být známy široké veřejnosti.
- c) sféry. Pod pojmem sféra si nutně nemusíme představit pouze fyzický veřejný prostor. To ostatně uvádí i Curry,⁹³ podle kterého pod pojmem sféra můžeme chápat jak abstraktní místo, tak geograficky vymezený prostor.

S pojetím jednotlivce jako suveréna v soukromém prostoru se ztotožňuje Madanipour: soukromá sféra je dle něj ta část našeho života, jež je výhradně v naší moci – již máme pod kontrolou, není ovládána veřejnou mocí a úřady. Jedná se o sféru jednotlivce, která je uchráněna před zájmem veřejnosti, před pozorováním, je veřejnosti neznámá a udržuje ostatní mimo tuto sféru. Osobní prostor má být využíván výhradně námi samotnými

⁹¹ Nissenbaum. *Privacy in context*, p. 94. Z akcentu ochrany před zásahy státu lze vnímat umocnění amerického pojetí soukromí.

⁹² Nissenbaum, H. *Toward an Approach to Privacy in Public: Challenges of Information Technology*. *Ethics & Behaviour*. 1997, vol. 7, n. 3, pp. 212-215.

⁹³ Curry, M. *Discursive Displacement and the Seminal Ambiguity of Space and Place*. In: Lievrouw, L., Livingstone, S. (eds). *The Handbook of New Media: Social Shaping and Consequences of ICT*. London: Sage Publications, 2002, p. 502.

a Madanipour s ním pojí specifické vzorce chování.⁹⁴ Jestliže budeme vycházet z tohoto vymezení soukromého prostoru, pak je veřejným prostorem taková sféra, která není plně v naší moci. Do této sféry nám zasahují třetí osoby, ať již jiní jednotlivci nebo vláda. Pokud sféra není v naší moci a jejím narušitelem je vláda (respektive veřejná moc), pravděpodobně to znamená, že je daná sféra touto veřejnou mocí ovládána.

Co se prostoru týče, Madanipour považuje za soukromý prostor obydlí, respektive místo, jehož je jedinec výlučným vlastníkem a uživatelem. Výlučnost ale nebyla jedním ze základních znaků soukromého prostoru odjakživa. K této transformaci došlo až začátkem osmnáctého století, kdy se obydlí začalo chápat jako místo, kde máme soukromí a kde jsme odděleni od společnosti, od veřejné sféry, do té doby tomu bylo spíše naopak.⁹⁵ Jeden z nejznámějších konceptů dichotomického dělení prostoru představili Siebel a Wehrheim, kteří jej kategorizují v několika okruzích. Prvním z nich je legální, v němž je povaha prostoru dána tím, zda nad ním vykonává moc autorita veřejného práva nebo soukromá autorita s pravomocí určit, kdo může soukromý prostor využívat a z jakého důvodu. Dále hodnotí funkci prostoru: veřejnou plní zejména veřejné prostranství. Soukromou funkci mají především prostory obchodních společností a domov. Dále na prostor nahlíží optikou sociálních vztahů: ve veřejném prostoru existuje možnost anonymity, v prostoru soukromém intimita. Posledním je rozlišení materiální/symbolické, které se orientuje na architekturu a design prostoru.⁹⁶

Siebel a Wehrheim se ve svém díle zabývají také „privatizací“ veřejného prostoru a postupnou změnou využívání jednotlivých typů prostor, jež napomáhá smazávání hranice mezi soukromým a veřejným. Obchodní centra nazvali v překladu doslova „uzavřeným prostorem veřejné sféry“, respektive „novým soukromým veřejným prostorem“, jenž je projevem privatizace

⁹⁴ Madanipour. *Public and Private Spaces of the City*, p. 202. Cf. úvod ke kapitole *Kamerový dohled*.

⁹⁵ *Ibidem*, p. 203. Jako soukromou sféru však obydlí chápal už Aristoteles, cf. Aristotle. *Politics*. In: McKeon, R. (ed.) *The Basic Works of Aristotle*. Lifetime Library, Random House, 1941, p. 1127.

⁹⁶ Siebel, W., Wehrheim, J. *Security and the Urban Public Sphere*. *German Policy Studies*. 2006, vol. 3, n. 1, p. 19-20.

města, čímž v podstatě poukázali na jejich nezařaditelnost do pouze jedné z těchto kategorií. Vyzdvihují, že se jedná o soukromé objekty, ačkoli se zde vyskytují masy lidí, a že tato místa již mají navíc sloužit i k navazování sociálních vazeb, tedy pojmají i jednu ze složek soukromí. Mimo to se autoři věnovali architektonickému hledisku a skutečnosti, že se „místa, která jsou ze zákona soukromá“,⁹⁷ jimiž mají být vstupy do budov, atria a podobné, snaží přizpůsobit svým vzhledem místům veřejným.⁹⁸ Přitom co se míry soukromí týče, budou tato místa více prostorem veřejným než soukromým. I Siebel a Wehrheim vedle strukturálních prvků poukazují na vliv technologického pokroku na tuto změnu, respektive na prolínání soukromého a veřejného prostoru.⁹⁹

Na tomto místě se hodí mírně předběhnout a věnovat se také veřejnému prostranství, na které vzápětí naváže následující část příspěvku. Otčenášková totiž popisuje vztah veřejného prostranství k soukromé sféře na základě několika zdánlivě dělicích aspektů:¹⁰⁰

- Veřejné prostranství slouží *veřejnému užívání*. Zvláštní veřejné užívání však nemusí být neomezené, tzn. pozemek ve zvláštním veřejném užívání nemusí být k dispozici každému. Absentuje tedy přístupnost všem jakožto znak veřejného prostranství.
- Veřejnému užívání slouží i věci v soukromém *vlastnictví* (vždy na základě zákona) a naopak ne všechny veřejné statky jsou předmětem vlastnictví. Tudíž ani aspekt vlastnictví jako určující kritérium neobstojí.
- *Označení* pozemku jako soukromý nemá ze zákona vypovídající hodnotu, navíc ne všechny pozemky jsou označené.
- Do *katastru nemovitostí* se vyznačuje, zda je pozemek veřejným prostranstvím, přičemž se aplikuje presumpce správnosti územního

⁹⁷ Zřejmě dle kritéria vlastnictví.

⁹⁸ Siebel, Wehrheim. *Security and the Urban Public Sphere*, p. 25.

⁹⁹ *Ibidem* p. 25.

¹⁰⁰ Webinář Jany Otčenáškové pořádaný v rámci projektu UNiQue Law na téma Sdílení prostoru: veřejný vs. soukromý prostor, 18. 2. 2021.

plánu. Ten však správný vždy být nemusí a chybné vyznačení nedělá z pozemku veřejné prostranství.

Ačkoli by se tedy mohlo zdát, že veřejné prostranství je již podle svého označení veřejné, i v této oblasti můžeme nalézt prvky ze soukromé sféry, které nám striktní oddělení narušují.

Podle Nissenbaum „veřejné“ a „soukromé“ vždy tvoří dichotomii, a to i přesto, že v různých oblastech či v odlišném kontextu se může význam těchto slov lišit. Přitom samotný fakt, že pojmy „veřejné“ a „soukromé“ lze vnímat různě, je sám o sobě víceméně nezpochybnitelný. „Soukromé“ je možné vykládat jako to, co se děje doma, to, co je záležitostí rodiny, nebo to, co je předmětem intimních vztahů, zatímco jako „veřejné“ může být chápáno to, co se děje mimo zdi našeho domu. Jindy může být jako veřejné chápáno to, co je ve sféře moci vlády.¹⁰¹ V každém případě je možné konstatovat, že každé z těchto rozdělení počítá s tím, že existuje hranice, jež odlišuje, co je soukromé a co veřejné. Výše uvedené příklady a úvahy naopak ukazují, že dichotomie je falešným dilematem, minimálně v prostoru nelze striktní oddělení tolerovat a použití uvedených kritérií zpravidla neobstojí, respektive neobstojí absolutně ve všech situacích.

3.2 VEŘEJNÝ PROSTOR DE LEGE LATA

“Seen by hundreds, noticed by none.”¹⁰²

Český právní řád neobsahuje definici veřejného prostoru. Používá však několik výrazů, které se odvíjí od stejného základu a vyskytují se v podobném významu. Nejčastějšími slovními spojeními, která zákon v této souvislosti používá, jsou veřejné prostranství a místo veřejnosti přístupné, přičemž obě používá na jiných místech a nepopisuje vztah mezi nimi, tudíž není zřejmé, zda se uvedené výrazy mají užívat zaměnitelně, tedy ve shodném významu, či nikoli. Takový postup zákonodárce je poněkud nešťastný a nesprávný, ale není výjimečný. Používání podobných pojmů (se stejným kořenem nebo s obdobným významem v obecné češtině mimo

¹⁰¹ Nissenbaum. *Privacy in context*, p. 90.

¹⁰² *Ibidem*, p. 117.

právní kontext) působí v praxi interpretační potíže a jedná se o chybu v procesu tvorby zákona.¹⁰³

Český právní řád obsahuje legální definici veřejného prostranství, kterým „jsou všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.“¹⁰⁴ Ačkoli je pojem v právním řádu využíván i na jiných místech,¹⁰⁵ děje se tak již bez odkazu na zákon o obcích. Trestní zákoník užívá slovní spojení „místo veřejnosti přístupné“,¹⁰⁶ k jehož výkladu se vyjádřil Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp. zn. 3 Tdo 969/2002.¹⁰⁷ Předmětem rozsudku byl konkrétně trestný čin výtržnictví,¹⁰⁸ jehož se lze dle § 358 TZ dopustit „veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném“. Výtržnictví se v uvedeném případě odehrávalo v čekárně zdravotnického zařízení. Dovolatelka (obviněná) mimo jiné namítala, že se nemohla dopustit trestného činu výtržnictví, jelikož nebyl naplněn fakultativní znak skutkové podstaty tohoto trestného činu, tedy místo, kde k trestnému činu musí dojít. K takovému závěru dospěla na základě toho, že osobně neshledávala čekárnu zdravotnického zařízení místem veřejně přístupným, a to proto, že „přítomnost pacientů zde byla přísně kontrolována a jejich pohyb mohl být realizován výhradně za asistence zdravotnického personálu.“ Rovněž poukazovala na to, že „budova kliniky byla vždy řádně uzamčena, přičemž vstup i odchod z kliniky byl uskutečňován za jeho dohledu.“ Soud dále upřesnil, že se jednalo o čekárnu soukromé kliniky, kde byl za striktních podmínek evidován příchod i odchod osob. Naproti tomu však dospěl k závěru, že čekárna je místem veřejně přístupným ve smyslu pří-

¹⁰³ Nad rámec dále uvedených je to například „veřejně přístupný prostor“ a „veřejnosti volně přístupný vnitřní prostor“ v zákoně č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.

¹⁰⁴ § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích.

¹⁰⁵ Cf. § 33 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, nebo § 104 odst. 1 písm. h stavebního zákona.

¹⁰⁶ Cf. § 302, § 358 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

¹⁰⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2002, sp. zn. 3 Tdo 969/2002.

¹⁰⁸ Ačkoli trestní zákoník od doby spáchání trestného činu prošel novelou, která mj. pozměnila i znění daného paragrafu, použití a význam pojmu místo veřejnosti přístupné zůstalo zachováno, tudíž je citovaná judikatura nadále použitelná.

slušného ustanovení trestního zákoníku v případě všech typů zdravotnického zařízení, tedy bez ohledu na to, zda se jedná o zdravotnické zařízení soukromé či zřízené státem. Dle názoru soudu není ani určující, jaký je systém přijímání pacientů, tedy zda mohou vstoupit pacienti bez objednání či zda mají do objektu přístup výlučně ti se sjednanou schůzkou. Argumentoval tím, že zdravotní služby jsou poskytovány veřejnosti a té jsou prostory přímo určeny. Pacienty Nejvyšší soud vnímá jako blíže neurčenou, náhodnou množinu lidí, což v duchu dosavadní soudní praxe odpovídá definici veřejnosti. Ve svých předchozích soudních rozhodnutích soud již specifikoval, že místo veřejnosti přístupné nemusí být výhradně jen takové, které je přístupné v jakoukoli hodinu všem osobám. Postačí, aby výtržnost „*mohla být postřehnuta více lidmi*“, tedy pouhá možnost (potencialita) – lidé na daném místě nemusí být skutečně přítomni, případně i ve své přítomnosti nemusí výtržnost postřehnout. Proto se dle Nejvyššího soudu pod takové místo podřadí právě i čekárna.

Tím, co lze označit za místo veřejnosti přístupné, a co nikoli, se Nejvyšší soud zabýval opakovaně. Dalším příkladem takového judikátu je nedávné rozhodnutí sp. zn. 8 Tdo 838/2019,¹⁰⁹ kde soud znovu poukázal na skutečnost, že v místě veřejnosti přístupném nemusí být nikdo v čase spáchání trestného činu výtržnictví přítomen – postačí, když je přítomnost jiných, neurčených osob možná. V daném rozhodnutí hraje v kontextu tohoto příspěvku roli také prohlášení odvolacího soudu, dle něžž „*obviněný mohl očekávat výskyt dokonce i většího množství osob a kde nemohl očekávat soukromí*“. Nejvyšší soud tedy v uvedeném rozsudku reflektuje i zmiňovaný aspekt rozumného očekávání soukromí. Pachatel podal dovolání, protože se domníval, že jím spáchané skutky se neodehrávaly na místech veřejnosti přístupných a že je tedy nelze kvalifikovat jako trestné činy výtržnictví. Soud se proto zabýval jednotlivými typy prostor a posuzoval, zda se jedná o místa veřejnosti přístupná, či nikoli. Jednalo se konkrétně o křoví v blízkosti parkoviště u benzínové čerpací stanice, zalesněný prostor, slepou uličku a lesopark. Ztotožnil se s názorem odvolacího soudu, že se jedná o místa veřejnosti přístupná, a nadto do této kategorie zařadil i nádražní haly,

¹⁰⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2019, sp. zn. 8 Tdo 838/2019.

tovární haly, staveniště, zdravotnická střediska a školy, prostor před vchodem do budovy a „i prostory v osobním či soukromém vlastnictví, které nejsou samy o sobě považovány za místa veřejnosti přístupná, avšak bezprostředně sousedí s místem, kam veřejnost vstoupit může, např. dvory, pole nebo jiná prostranství, a je na ně nebo do nich přes nedostatečně izolující bariéru, např. průhledný plot, lešení, vidět, eventuálně je lze slyšet“. Zároveň uvedl i demonstrativní výčet míst, jež veřejnosti přístupná nejsou – vnitřní části společných prostor bytů, tedy například chodba, schodiště, výtah.

Vedle toho zákon o Policii České republiky¹¹⁰ a zákon o obecní policii¹¹¹ používají spojení místo veřejně přístupné, a to přímo v souvislosti se sledováním prostoru. Ministerstvo vnitra České republiky ve svém vyjádření k instalaci kamer ve veřejném prostranství uvádí snad jedinou „oficiální“ definici veřejného prostoru, kterým je „místo, které může kdokoliv, kdykoliv, bez rozdílu a za víceméně jakýchkoliv okolností, navštívit. Tyto oblasti jsou pod správou veřejných autorit. Patří sem například veřejné parky, obytné ulice a ulice v centru města, parkoviště, stanice metra, sportovní prostranství.“¹¹² Výčet je tedy o něco širší než (byť také demonstrativní) zákonná definice veřejného prostranství, ale také se odvíjí od kritéria přístupnosti. Komentář k § 86 občanského zákoníku pak uvádí, že „[s]féra osobního soukromí se může podle okolností přenášet i na místa veřejně přístupná či do veřejných prostor“,¹¹³ z čehož by se čistě na základě jazykového výkladu dalo usuzovat, že místo veřejně přístupné a veřejné prostory jsou pojmy nezaměnitelné, a dokonce se nepřekrývají. Vhodnější by jistě byla alespoň změkčená formulace: „na místa veřejně přístupná či do jiných veřejných prostor“. Je tedy vidět, že nejasnost ve vztahu jednotlivých pojmů nemá jen zákonodárce. Mezi pojmy veřejné prostranství a místo veřejnosti přístupné mohou někteří vnímat citelnější rozdíl – veřejné prostranství zpravidla spíše nebude zahrnovat

¹¹⁰ § 62 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

¹¹¹ § 24b zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii.

¹¹² Kamerové sledování veřejných prostranství a institucí [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 5. 9. 2021]. <https://www.mvcr.cz/clanek/kamerove-sledovani-verejnych-prostranstvi-a-instituci.aspx>

¹¹³ Tůma. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*, pp. 509-524.

uzavřené prostory, především budovy,¹¹⁴ ačkoli zákon toto kritérium (uzavření zdmi nebo plotem) nestanovuje.

V proticovidovém opatření zavedeném v minulém roce se vyskytl v souvislosti se zákazem pití alkoholu pojem „veřejně přístupné místo“.¹¹⁵ V původním usnesení vlády č. 407/2020 Sb. byl tento zákaz uveden bez dalšího. V upraveném usnesení č. 114/2021 Sb. se již objevil dodatek: „*tím není dotčena možnost pít alkoholické nápoje ve vnitřních prostorech provozoven stravovacích služeb*“. Z tohoto doplnění lze vyvodit, že vnitřní prostory provozoven stravovacích služeb jsou místem přístupným veřejnosti. Obdobně by bylo možné takto klasifikovat zřejmě většinu provozoven poskytovatelů služeb různého druhu a označit je tedy za místa veřejně/veřejnosti přístupná. Zároveň je však nutné vnímat jak aspekt soukromého vlastnictví, tak to, že i do těchto uzavřených prostor se promítají prvky soukromí a soukromého života jedince, například sociální složka.

Jednou z možností, a také velmi často užívanou metodou, jak ohraničit fyzický veřejný prostor, je vymezit jej proti prostoru soukromému. Tím je podle Ministerstva vnitra „*oblast, kam je přístup omezen zákonem, to znamená, že není přístupná všem. Moc veřejných autorit je v těchto místech omezena více než ve veřejných prostorech. Zároveň je to prostor, ve kterém je každý chráněn proti médiím, veřejným institucím a jiným lidem. Soukromá sféra zahrnuje právo každého jedince na vytvoření mezilidských vztahů s ostatními lidmi (zejména vytvoření, prohlubování a udržování citových vztahů), a také na fyzický a morální vývoj jedince, včetně jeho sexuálního života.*“¹¹⁶ Panuje obecná shoda na tom, že soukromým prostorem je hlavně, resp. minimálně obydlení. Avšak soukromý život se může odehrávat i mimo něj.¹¹⁷ Soukromý prostor je tedy širším pojmem, který zahrnuje „*všechna taková účelově*

¹¹⁴ Cf. Janečková, E., Bartík, V. *Kamerové systémy v praxi: právní režim z pohledu ochrany osobních údajů a ochrany osobnosti. Praktická právnícká příručka*. Praha: Linde Praha, 2011, pp. 47-50.

¹¹⁵ Což je sice téměř stejný, nicméně stále jiný pojem než „místo veřejnosti přístupné“. Odlišovat tyto dva výrazy by zřejmě bylo přehnaně formalistické, na druhou stranu není důvod zavádět pro to samé nová označení.

¹¹⁶ *Kamerové sledování veřejných prostranství a institucí* [online].

¹¹⁷ Cf. například rozhodnutí ESLP ve věci *Halford v. the United Kingdom*: soukromý život se může odehrávat i na pracovišti.

*způsobilá místa, kam se může člověk uchýlit před zájmem veřejnosti či okolí“.*¹¹⁸ Taková definice však plně nekoresponduje s tím, jak bývá vymezen veřejný prostor, respektive veřejné prostranství, neboť před zájmem veřejnosti se lze často uchýlit i na některá místa, která jsou sice běžně přístupná všem, ale přítomnost lidí na takových místech je spíše výjimečná, tudíž zde člověk teoreticky očekává soukromí poměrně důvodně, byť na ně nemůže spoléhat, respektive nemůže spoléhat na ochranu soukromí na těchto místech.

3.3 PROSTOROVÁ OCHRANA SOUKROMÍ

Optikou dichotomie platí pro soukromí ve veřejném prostoru následující: v soukromé sféře (v soukromém prostoru) má jednotlivec právo na soukromí. Kde končí soukromá sféra, končí i soukromí. Na první pohled někomu může připadat tento závěr zcela logický, někomu naopak zcela absurdní a nemyslitelný. V této části příspěvku bude pojednáno o tom, jak se soukromí, respektive právo na soukromí chová v prostoru, zda má nějaké hranice, případně čím jsou tyto hranice ovlivněny. Siebel upozorňuje na neustálou změnu vztahu soukromí k veřejnému prostoru spočívající v úměrném zmenšování se či zvětšování soukromí v závislosti na tom, „jak moc“ je daný prostor veřejný. Tato změna se dle Siebela promítá do všech oněch čtyř vymezených kategorií.¹¹⁹

Tradičním výchozím bodem pro prostorové vymezení soukromí je obydlí, v němž právo na soukromí dosahuje maximální intenzity. Proto je na místě analyzovat, kde má hranice takové obydlí. Je jím nejen nemovitost, k níž má člověk vlastnické právo, ale může se jednat i o jiný užívací titul (např. nájemní vztah, smlouva o ubytování, ať již na studentských kolejích či v hotelu, členové domácnosti atd.).¹²⁰ Nedotknutelnost obydlí je součástí práva na soukromí a chrání i prostory k němu náležející.¹²¹ Ani v obydlí však právo na soukromí není absolutní, může být narušeno například při

¹¹⁸ Tůma, *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*, pp. 509-524.

¹¹⁹ Popsané v první podkapitole, tedy legální, funkční, sociální a materiální. Siebel, Wehrheim. *Security and the Urban Public Sphere*, pp. 21-22.

¹²⁰ Kokeš, M. § 86. In: Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. et al. *Občanský zákoník, 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2019, pp. 151-157.

domovní prohlídce.¹²² Dle Šámalova výkladu k přípustnosti domovní prohlídky obydlím nejsou „jiné prostory“¹²³ (zpravidla nebytové prostory)¹²⁴ jako například kanceláře, skladiště, živnostenské provozovny nebo stojící garáže (ovšem jen za předpokladu, že nejsou součástí bytu),¹²⁵ případně lodě (ledaže se jedná o houseboat) a akademická půda vyjma studentských kolejí.¹²⁶ I v těchto prostorách nicméně jedinec požívá právo na ochranu soukromí, neboť jejich případné narušení dosahuje obdobné míry jako narušení obydlí.¹²⁷

ESLP vykládá pojem obydlí široce v tom smyslu, že za něj považuje i „domov“ právnických osob, pod ochranu tedy zahrnuje také respektování soukromí sídla společnosti, poboček či provozoven právnických osob.¹²⁸ Obdobný závěr vyslovil ESLP ve svých rozhodnutích též pro kancelářské prostory.¹²⁹ V těchto prostorách český zákon chrání soukromí zaměstnance výslovně, a to v § 316 zákoníku práce.¹³⁰ Výjimku ze zákazu narušení soukromí zde tvoří závažné důvody spočívající ve zvláštní povaze činnost

¹²¹ § 178 TZ. Obydlí je definováno § 133 TZ, přičemž výklad se prakticky shoduje s dále uvedeným komentářem k trestnímu řádu. Draštík, A., Fremr, R., Durdík, T., Růžička, M., Sotolář, A. et al. *Trestní zákoník. Komentář, I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015.

¹²² Cf. náleží Ústavního soudu ze dne 15. prosince 2015, sp. zn. I. ÚS 2024/15.

¹²³ § 82 odst. 2 trestního řádu.

¹²⁴ Shodně Draštík, A., Fenyk, J. et al. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, p. 716.

¹²⁵ Šámal, P. Růžička, M. In: Šámal, P. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha. C. H. Beck, 2013, pp. 1114-1115. Podle Klímy by zřejmě i tyto prostory byly součástí obydlí, cf. Klíma, K. et al. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, p. 1058.

¹²⁶ Draštík, Fenyk. *Trestní řád. Komentář. I. díl.*, p. 716.

¹²⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 8. června 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09.

¹²⁸ *Société Colas Est. v. France*, rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, 16. 4. 2002 č. stížnosti 37971/97: Evropský soud pro lidský práva ve svém rozhodnutí ze dne 16. 4. 2002 ve věci Société Colas Est. proti Francii dospěl k závěru, že obydlí, tedy francouzsky *domicile*, jak je popsáno ve francouzském překladu článku 8 Úmluvy, je možné vykládat širěji než domov, tedy anglicky *home*, a to například i na kancelář právnické osoby („*professional person's office*“). Proto lze článek 8 Úmluvy aplikovat i na sídla společnosti a provozovny. Shodně také *Saint-Paul Luxembourg S.A. v. Luxembourg*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 18. 4. 2013 č. stížnosti 26419/10.

¹²⁹ *Crémieux proti Francii*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 25. 2. 1993 č. stížnosti 11471/85. Shodně též v rozsudku *Miaillhe proti Francii*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 25. 2. 1993 č. stížnosti 12661/87.

zaměstnance. Ochrana se vztahuje na pracoviště i na společné prostory zaměstnavatele a jako jeden ze zakázaných prostředků narušení soukromí zákon uvádí sledování, a to jak otevřené, tak skryté. V nálezu sp. zn. II. ÚS 2334/08 Ústavní soud uvedl, že v kancelářských prostorách může člověk požívat a očekávat nižší míru soukromí, než které se mu dostává v jeho obydlí, neboť se jedná o prostory, jež jsou „určeny k činnosti pracovní a jsou běžně přístupné ve vztahu k uživateli cizím osobám“.¹³¹ S tímto závěrem o přístupnosti kancelářských prostor cizím osobám lze ztotožnit jen pro vybraná zaměstnání a typy kancelářských prostor v závislosti na tom, kolika zaměstnanci jsou obývány, případně zda do kanceláře mají běžně přístup i osoby, které na daném místě zaměstnány nejsou.¹³² Zatímco kancelář zaměstnance v advokátní kanceláři může sloužit téměř výhradně jemu, kancelář na pracovišti městské správy sociálního zabezpečení bude několikrát denně, zejména v úřední dny, navštěvována cizími lidmi, stejně tak kancelářské prostory typu „přepážek“ v bance, na poště apod. Nadto je pravděpodobné, že většina lidí bude jinak pociťovat narušení soukromí v kanceláři svými kolegy, ke kterým může mít bližší vztah (a narušení soukromí z jejich strany může důvodně očekávat), a jinak jej bude pociťovat ze strany cizích osob, jejichž přítomnost v daných prostorách primárně neočekává.

Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 3/09,¹³³ kde čerpá z výše uvedených závěrů ESLP, odmítá koncepci, jež by nekompromisně odlišovala soukromý život odehrávající se v prostorách užívaných k bydlení od ochrany soukromí v pracovních prostorách.¹³⁴ Ústavní soud opírá svoji argumentaci o propojení soukromého života s pracovními (či zájmovými) aktivitami a dospívá k závěru, že „nelze činit ostré prostorové oddělení soukromí v místech užívaných k bydlení od soukromí vytvářeného v místech a prostředí sloužících k pracovní či podnikatelské činnosti anebo

¹³⁰ Blíže cf. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 9. 2014, č. j. 8A 182/2010 - 69-77; rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2011, č. j. 6Ca 227/2008 - 71.

¹³¹ Nález Ústavního soudu ze dne 24. září 2009, sp. zn. II. ÚS 2334/08.

¹³² Cf. definici veřejného prostranství, místa veřejnosti přístupného.

¹³³ Nález pléna Ústavního soudu ze dne 8. června 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09.

¹³⁴ *Ibidem*, bod 30.

k uspokojování vlastních potřeb či zájmových aktivit.“¹³⁵ Shodně ÚS rozhodl i ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 2048/09,¹³⁶ kde rovněž konstatoval, že „pod ochranu práva na nerušený soukromý život spadá ve shodě s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva též ochrana obydlí, tj. místa, kde osoba bydlí nebo vykonává svoji profesionální činnost.“¹³⁷

K obydlí mají nejbližší prostory nacházejících se těsně kolem něj – jsou jimi společné prostory bytových domů – chodby, sklepy, garáže, půdy apod. Zřejmě se lze shodnout na tom, že se nejedná o veřejný prostor, jak jej chápeme z definice veřejného prostranství, kterou nám poskytuje zákon, tzn. chodník, náměstí a podobně. Zároveň se však nejedná o obydlí ve smyslu ohraničeného fyzického prostoru obývaného rodinou. Ačkoli tedy nejsou veřejné, neboť nejsou přístupné všem, nemůžeme v těchto prostorách očekávat takovou míru soukromí jako v obývacím pokoji nebo ložnici. Jak uvádí Šimíček, chodby je navíc nutno od půd a sklepů odlišovat, neboť v chodbách se zpravidla pohybují i návštěvy, jedná se o prostory přístupné i relativně cizím lidem (nejen sousedům, ale také jejich návštěvám, případně pošťákovi, správci budovy apod.¹³⁸

I kdyby bylo možné určit vnější hranici soukromého prostoru, právo na ochranu soukromí by za ní nekončilo. Ústavní soud konstatoval, že monitorování veřejného místa¹³⁹ kamerou je narušením práv zaručených čl. 10 LZPS a čl. 8 odst. 1 Úmluvy.¹⁴⁰ Rovněž Wagnerová¹⁴¹ trefně poukazuje na to, že přístup, který by odmítal právo na soukromí ve veřejném prostoru, není zcela správný a neodpovídá potřebám dnešní doby. Možná by takové pojetí obstálo dříve, nicméně s vývojem moderních technologií je i ve veřejném prostoru potenciál narušení soukromí tak vysoký, že jej nelze

¹³⁵ *Ibidem*.

¹³⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 2. listopadu 2009, sp. zn. II. ÚS 2048/09.

¹³⁷ *Gillow proti Spojenému království*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 24. 11. 1986 č. stížnosti 9063/80.

¹³⁸ Ryška, M. Ochrana vnitřního kruhu i jeho okolí v praxi práva na ochranu osobnosti. In: Šimíček. *Právo na soukromí*, pp. 89-90.

¹³⁹ Přičemž „veřejné místo“ opět není definováno.

¹⁴⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 8. února 2010, sp. zn. IV. ÚS 2425/09.

¹⁴¹ Wagnerová, *Listina základních práv a svobod: komentář*.

ignorovat a je nutné soukromí chránit i mimo soukromé prostory. Wagnerová proto tvrdí, že je nemyslitelné presumovat vzdání se práva na soukromí ohledně té části života, která se odehrává právě ve veřejném prostoru.¹⁴²

V ryze soukromém prostoru zpravidla převáží právo na soukromí.¹⁴³ Čím „veřejnější“ však prostor je, tím intenzivnější může být potenciálně dovolený zásah do našeho soukromí ve prospěch jiných práv. To však nutně nemusí znamenat, že se v ryze veřejném prostoru právo na soukromí zcela vytrácí. Ostatně ústavní pořádek nedefinuje, že by naše právo na soukromí bylo omezeno fyzickými hranicemi, za kterými by zcela ztrácelo na významu a zanikalo. Jisté prostorové ohraničení je nastíněno v § 86 OZ, dle něžž má jedinec právo na ochranu před narušením jeho soukromého prostoru, což může navozovat dojem, že za hranicemi soukromého prostoru již naše soukromí chráněno není, jedná se však pouze o demonstrativní výčet, dle něžž jsou soukromé prostory pouze jednou ze součástí soukromí. Zákon navíc pojem soukromý prostor nijak nedefinuje. Hirose je toho názoru, že jednotlivec opouštějící své obydlí neočekává, že se právě krokem přes práh zbavuje svého práva na soukromí. „Vystavením se na veřejnost“ se člověk nezbavuje práva rozhodovat o tom, komu jsou jeho osobní údaje přístupné.¹⁴⁴ Jako příklad z praxe, který názorně demonstruje naši možnost rozhodovat o přístupu ostatních k našim osobním údajům, ačkoli se nacházíme ve veřejném prostoru, uvádí Hirose poučování dětí ze strany rodičů o tom, že cizím lidem nemají sdělovat své jméno, bydliště, telefonní číslo apod.¹⁴⁵ Někdo by mohl namítnout, že i kolemjdoucí o nás mohou nějaké osobní údaje získat – vzhled, zdravotní stav (jestliže navštívíme doktora nebo lékárnu) apod. Autor vyzdvihuje, že nejde o absolutní anonymitu, ale alespoň o minimální risk toho být rozpoznán nebo být nucen prokázat to-

¹⁴² *Ibidem*.

¹⁴³ Ani v obydlí však neplatí, že právo na soukromí nemůže ustoupit – i v tom „nejsoukromějším“ prostoru existují výjimky, kterou je například zmíněná domovní prohlídka.

¹⁴⁴ Hirose, M. Privacy in Public Spaces: The Reasonable Expectation of Privacy against the Dragnet Use of Facial Recognition Technology. *Connecticut Law Review*. 2017, vol. 49, n. 5, p. 1601.

¹⁴⁵ Cf. Nissenbaum. *Privacy in context*, p. 116.

tožnost, tedy se „identifikovat“ na veřejnosti.¹⁴⁶ Podobně tuto problematiku hodnotí i Nissenbaum, která hovoří o tzv. pravidlu knock-out. Jeho podstata tkví v tom, že vystavováním něčeho na veřejnosti automaticky člověk nepočítá s tím, že daná skutečnost nebo daný fakt má být znám každému, a to i přesto, že přijímáme riziko, že alespoň někdo může danou skutečnost zpozorovat, dané údaje získat.¹⁴⁷ Nissenbaum zmiňuje také přirovnání, které představil Larry Hunter: pokud se nám někdo z ulice bude dívat do oken, budeme to považovat za narušení soukromí. Pokud se však my díváme z okna na lidi na ulici, jako narušení soukromí to zpravidla vnímáno není. I ve veřejném prostoru tedy existuje určitý balanc – ačkoli v něm soukromí zcela neztrácíme, akceptujeme jeho určité nezbytné omezení.¹⁴⁸ Výstižně tuto skutečnost popisuje také Nissenbaum: když opustíme naše obydlí a vyjdeme ven na ulici, která je nepochybně výlučně prostorem veřejným, nemáme povinnost komukoli odpovídat na otázky týkající se našeho jména, zaměstnání, rodiny a jiných osobních informací.¹⁴⁹

Soukromí tedy prostorem postupně prostupuje od nejvyšší intenzity, které dosahuje v obydlí, k intenzitě nižší. Díky těmto pomyslným „odlupujícím se vrstvám“ autoři přirovnali tento jev k tzv. cibulovému modelu – *Zwiebelmodelle*.¹⁵⁰

3.4 DÍLČÍ ZÁVĚR

Ačkoli se autoři v odborné literatuře snaží vymezit veřejný prostor v kontrastu se soukromým, v praxi toto odlišení velký význam nemá. Nepoužívá jej ostatně ani český právní řád. Je zajímavé, že ačkoli se v publikacích pojmy veřejný prostor a soukromý prostor běžně vyskytují, málokdo se je ve svém výkladu snaží definovat, jako by považoval za automatické, co

¹⁴⁶ Hirose. *Privacy in Public Spaces: The Reasonable Expectation of Privacy against the Dragnet Use of Facial Recognition Technology*, p. 13: „with the minimal risk of being recognized and of being required to identify ourselves in public.“

¹⁴⁷ Nissenbaum, p. 114-115.

¹⁴⁸ *Ibidem*: Hunter, L. Public Image: Privacy in the Information Age. *Whole Earth Review*. 1985, vol. 44, pp. 32-37.

¹⁴⁹ Nissenbaum, p. 116.

¹⁵⁰ Koops, Newell, Timan, Škorvánek, Chokrevski, Galič. *A Typology of Privacy*, p. 546.

do těchto kategorií patří, nebo možná právě proto, že je tato striktní klasifikace poměrně obtížná. Madanipour vidí v kategorizaci prostoru přímý vztah k vlastnictví. Ačkoli je to jedno z možných pojetí, neodpovídá potřebám ochrany soukromí tak, jak ji vykládají soudy, které přiznaly ochranu soukromí jedince i ve vozidle, které patřilo někomu jinému. Rozhodovací praxi naopak odpovídá jeho model, dle něž majitel soukromého prostoru může určit, kdo jej využívá a jakým způsobem. Koops si dokonce klade otázku, zda je nadále možné soukromý a veřejný prostor rozlišovat.¹⁵¹ Pravdou je, že za použití jakéhokoli kritéria pro vymezení soukromého a veřejného je nutné dospět k závěru, že soukromí se bude prolínat oběma těmito sférami a že ve veřejné sféře nelze právo na soukromí odepřít a tato dichotomie vlastně není opravdovou dichotomií.

V popisu veřejného a soukromého prostoru, který uvádí Ministerstvo vnitra a který je jedním z mála českých konkrétnějších vymezení, se nacházejí kritéria, na jejichž základě by bylo možné povahu prostoru posuzovat a která se zrcadlí v obou definicích: jsou jimi přístupnost a držitel moci v dané sféře. Přístupnost jako kritérium neobstojí například ve školách a společných částech bytového domu. Zpravidla je na těchto místech totiž omezený okruh osob, které do objektu mohou, respektive by měly vstoupit, na druhou stranu tento okruh nelze jednoznačně identifikovat, neboť se může neustále měnit (ve školách to mohou být například blíže neurčení potenciální zájemci o studium, studenti se v průběhu času mění, ve společných částech bytového domu půjde o návštěvy). Kritérium držitele moci rovněž nemusí být určující. Ačkoli vlastnictví není nezbytnou podmínkou požívání soukromí v daném prostoru, v určitých objektech mimo sféru moci veřejné soukromí nemůžeme očekávat právě proto, že jsou ve vlastnictví jiných, byť soukromých osob, a může se přitom jednat o místa veřejnosti přístupná, jako jsou již dříve zmíněné provozovny služeb – kadeřnictví, restaurace, obchody apod.

Český právní řád používá několik pojmů, jež mají společný kořen. Veřejné prostranství definuje zákon, místo veřejně přístupné bylo několikrát popsáno v judikatuře. Vztah těchto pojmů je však nejasný. Veřejný prostor

¹⁵¹ Koops. *On legal boundaries, technologies, and collapsing dimensions of privacy*, p. 248.

bude zřejmě pojmem nejširším. Oficiální definice není známa ani u prostoru soukromého, jehož centrem je však nepochybně obydlí.

Ačkoli tedy soukromí nepochybně prostorový aspekt má, paradoxně zároveň není možné jej prostorově ukotvit. Soukromí tedy nelze „umístit“ pouze do určitého prostoru s tím, že pouze v něm by soukromí nemělo být narušeno a za jeho hranicemi by právo na soukromí pomíjelo.¹⁵² Intenzita ochrany soukromí bude postupně ustupovat v závislosti na vzdálenosti od obydlí, avšak nikdy ji nelze pominout a bez dalšího upozadit ve prospěch jiného práva.

4. KAMEROVÝ DOHLED

“You are on a video camera an average of ten times a day. Are you dressed for it?”¹⁵³

Ačkoli se nejedná o pojem tak kontroverzní jako soukromí, ani *surveillance*, anglický ekvivalent pro dohled nemá zcela vyjasněnou definici, a to právě díky nástupu technologií. Oxfordský slovník popisuje *surveillance* jako blízké pozorování, zejména podezřelých špiónů nebo zločinců.¹⁵⁴ Marx ve své práci uvádí, proč tato definice v dnešní době neobstojí, a to v každém jejím prvku.¹⁵⁵ Jeho kritiku je možné demonstrovat na kamerovém sledování: primárně totiž směřuje proti okruhu osob, jichž se sledování týká. Všudypřítomné kamery, instalované především z důvodu prevence, snímají jak podezřelé, tak osoby nevinné, respektive nepodezřelé. Nastavení kamery totiž zpravidla nezajišťuje filtrování a sledování výlučně potenciálně nebezpečných lidí.¹⁵⁶ Dále Marx poukazuje na to, že se nemusí jednat ani

¹⁵² Shodně též Koops. *On legal boundaries, technologies, and collapsing dimensions of privacy*, p. 257.

¹⁵³ Milligan. *Facial Recognition Technology, Video Surveillance, and Privacy*, p. 295.

¹⁵⁴ Soanes, C., Stevenson, A. *Concise Oxford English Dictionary*. Oxford: Oxford University Press. 2006, p. 1451.

¹⁵⁵ Marx, G. T. *What's New About the "New Surveillance"?: Classifying for Change and Continuity*, p. 20.

¹⁵⁶ Konzultace s p. Davidem Střelcem: Kamery jsou však např. schopny rozeznat určité nežádoucí, respektive podezřelé jevy u sledovaných osob, například takzvané „zevlování“, rychlý úprk apod.

o dohled prováděný zblízka, ani nemusí být pouze vizuální.¹⁵⁷ Přichází tedy s moderněji orientovaným pojmem *new surveillance*, jenž odpovídá využití technických prostředků za účelem sběru nebo vytváření osobních údajů.¹⁵⁸ Použitelná je však v dnešní realitě i definice, kterou vytvořil Clarke již roku 1997.¹⁵⁹ Dle něj je dohled systematickým monitorováním činností nebo komunikace osob.

Boal uvádí, že kamerové sledování odpovídá naší touze upírat na někoho náš pohled a současně touze, aby na nás byl pohled upírán.¹⁶⁰ V následující části příspěvku budou teoretické poznatky demonstrovány na kamerových systémech, do nichž je možné integrovat různé doplňkové funkce, z nichž nejzákladnější je vedle pořizování videozáznamu pořizování rovněž audiozáznamu a rozpoznávání obličejů.¹⁶¹ Komplexnost této technologie umožňuje fundovanější, ucelenější zásah do soukromí jedince¹⁶² například ve srovnání s GPS lokátorem, který je schopen zachytit pouze polohu jedince.¹⁶³ V Česku kamery disponují v převážné většině pouze základní funkcí, tedy snímáním obrazu, v menšině případů pak případně i možností pořizování audiozáznamu. Rozpoznávání obličejů by v současné době v českých podmínkách neobstálo.¹⁶⁴

¹⁵⁷ Marx, Gary T. *What's New About the "New Surveillance"?: Classifying for Change and Continuity*, p. 20.

¹⁵⁸ *Ibidem*.

¹⁵⁹ Introduction to Dataveillance and Information Privacy, and Definitions of Terms [online]. *Xamax Consultancy Pty Ltd*. 1995-2021. [cit. 20. 9. 2021]. <http://www.rogerclarke.com/DV/Intro.html> Clarke navíc místo pojmu *surveillance* zavedl výraz *dataveillance*.

¹⁶⁰ Boal, M. *SpyCam City* [online]. *Village Voice, LLC* [cit. 20. 9. 2021]. <https://www.villagevoice.com/1998/10/06/spycam-city/> : „... to gaze and to be gazed upon.“

¹⁶¹ Aronov. *Privacy in a Public Setting: The Constitutionality of Street Surveillance*, p. 775: Proces rozpoznávání obličejů Rita Aronov přirovnává ke snímání čárových kódů.

¹⁶² K podobnému závěru dochází též Aronov. *Privacy in a Public Setting: The Constitutionality of Street Surveillance*, p. 770: “Although street surveillance is not a new phenomenon, technological advances of the last several years have made it increasingly easier, cheaper, and more pervasive.”

¹⁶³ I GPS lokátor má potenciál způsobit citelnější zásah do soukromí, avšak dále v kombinaci s jinými daty z jiných databází (např. i kamerových) – stejné propojení databází je však možné i u dat získaných z kamer. Pokud odhlédneme od tohoto aspektu a zaměříme se čistě na povahu a objem dat, které je schopno to které zařízení zpracovávat, pak je dozajista citelnější zásah právě kamerový.

¹⁶⁴ Konzultace s p. Nonnemannem.

Někdo by mohl namítnout, že kamera nevidí nic jiného, než co může vidět jakýkoli jiný kolemjdoucí, a tudíž nezáleží na tom, zda je nainstalovaná, či nikoli. Proti takovému tvrzení však existuje několik argumentů: jako první z nich poslouží anonymita – ve veřejném prostoru člověk zpravidla spoléhá na to, že si ho ostatní nebudou všímat, i když by mohli. Jestliže je však v prostoru nainstalovaná kamera, pak je jisté, že přítomnost člověka bude vždy snímána alespoň jedním okem.¹⁶⁵ Další důvod, proč je potřeba na sledování technologickými prostředky nahlížet jinak než na sledování člověkem, je popsán v rozsudku *United States v. Maynard*, v němž soud upozornil na významný rozdíl mezi jednorázovým nahodilým sběrem dat o člověku ze strany jiné fyzické osoby a systematickým dlouhodobým sledováním.¹⁶⁶ Někdo přesto zaujímá ke kamerám laxní postoj s tím, že nemá co skrývat. Tento argument však Solove¹⁶⁷ smetl ze stolu hned několika výstižnými poznatky:

“*So do you have curtains?*”

“*I don’t have anything to hide. But I don’t have anything I feel like showing you, either.*”

“*If you have nothing to hide, then you don’t have a life.*”

“*It’s not about having anything to hide, it’s about things not being anyone else’s business.*”¹⁶⁸

I kdyby ale obstál argument, že jedinec nemá co skrývat, a tudíž mu nevádí být sledován, je nutné vzít v úvahu ještě jeden následek, který s sebou kamerové sledování nese, a tím je, často podvědomá, změna chování jedince, který je pod dohledem¹⁶⁹ (tzv. *chilling effect*).¹⁷⁰ Jestliže člověk ví, že je nebo může být sledován, chová se jinak, než kdyby tento – byť jen

¹⁶⁵ Cf. dříve zmiňované rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 8 Tdo 838/2019; Bude záviset na typu kamerového systému, zda bude záznam vždy někým sledován v reálném čase, nebo zda k němu bude přistoupeno až v případě informace o indikentu.

¹⁶⁶ *United States v. Maynard*, rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států amerických, 6. 8. 2010 č. 615 F.3d 544.

¹⁶⁷ Solove, D. J. *Nothing to Hide: the False Tradeoff between Privacy and Security*. New Haven: Yale University Press, 2011, p. 23.

¹⁶⁸ Pokud by někdo i přes tyto argumenty pochyboval o tom, že sledování může mít vliv na jeho život a chování, nelze než doporučit film *Truman Show* z roku 1998, který možná předběhl svou dobu a v jistých ohledech není daleko od dnešní reality.

potenciální – prvek byl z rovnice odstraněn. Tento jev popsal již Jeremy Bentham, který na základě stejné myšlenky navrhnul věznicí s kruhovým půdorysem a věží pro dozorce umístěnou uprostřed tak, aby mohli sledovat všechny cely a zároveň sami nebyli spatřeni vězni, jejíž koncept vešel ve známost jako panopticon.¹⁷¹ Vězení sice představuje uzavřený prostor, který není bez dalšího veřejnosti přístupný, nicméně fenomén, který Bentham aplikuje, nemá menšího významu v prostoru ryze veřejném. Využil tak efektu, kdy se lidé chovají „poslušněji“, jestliže u nich panuje obava z toho, že je někdo vidí, sleduje, nebo alespoň sledovat může. K fungování tohoto sociologicko-psychologického jevu postačí potenciální riziko být sledován. Podstata tkví totiž také v tom, že objekty nejsou schopny určit, zda jsou sledovány, případně kdo sledování provádí, respektive nemají možnost dozorce vidět. Chovají se tedy poslušně, protože je výhodnější počítat s variantou, že jsou pod dohledem. Benthamova iniciativa a vzniklý panopticon byly jedněmi z vůbec prvních výrazných projevů teoretického pojetí *surveillance*, které časem nabývaly na významu.¹⁷² Pojem panopticon se následně stal prakticky synonymem pro *surveillance*.¹⁷³ Nyní je skloňován právě také v kontextu sledování za pomoci moderních technologií. Přípodobnění není nedůvodné, neboť například takovou přítomnost kamer si mnohdy jedinec ani neuvedomí, navíc zpravidla ani neví, „kdo za kamerou sedí“, případně zda právě záznam, který je pořizován ve chvíli, kdy se zrovna nachází v hledáčku objektivu, bude později někým viděn, přehráván nebo dále využit. Takové monitorování tedy svojí teoretickou podstatou poměrně přesně odpovídá právě systému, na jakém funguje vězení panopticon.

¹⁶⁹ Kundera, M. *Les testaments trahis*, pp. 311-312; nebo také Pokyny 3/2019, p. 5: „Rozsáhlé zavádění takových nástrojů ve značné míře v mnoha oblastech života vystaví jednotlivce dalšímu tlaku, pokud jde o zabránění odhalení toho, co by mohlo být vnímáno jako odchylka.“

¹⁷⁰ Hermstrüwer, Y., Dickert, S. *Tearing the Veil of Privacy Law: An Experiment on Chilling Effects and the Right to Be Forgotten*. Rochester, NY: Social Science Research Network, 2013, p. 2.

¹⁷¹ Bentham, J. *Panopticon or the Inspection House*. In: Bowring, J. (ed.). *The Works of Jeremy Bentham*. London: Simpkin, Marshall, & Co., 1843, p. 40.

¹⁷² Timan, T. Galič, M. Koops, B.-J. *Surveillance Theory and Its Implications for Law*. In: Brownsword, R. Scotford, E. Yeung, K. (eds). *The Oxford Handbook of Law, Regulation, and Technology*. Oxford: Oxford UP, 2017, p. 733.

¹⁷³ *Ibidem*.

Podobně jako Bentham smýšlel také Michel Foucault, dle něhož je sledování společnosti klíčovým nástrojem pro její organizování.¹⁷⁴ Pozorování jedinců vnímal jako prostředek k dosažení sociální soudržnosti a koherence, která se formuje na základě psychologických vzorců a myšlení jedince. Na obdobném základu změny chování staví také Madanipour, který tvrdí, že lidé si ve veřejném prostoru nasazují „masku“,¹⁷⁵ aby vyhověli většinovým společenským normám, jejichž dodržování se očekává. Toto alter ego však neodráží realitu, tedy přirozené chování jedince neovlivněné rizikem sledování. Gumpert a Drucker dokonce tvrdí, že přítomnost kamer odrazuje lidi od využívání veřejného prostoru.¹⁷⁶ Milligan nadto poznamenává, že *surveillance* se stává akceptovanou skutečností,¹⁷⁷ „nezbytným zlem“ pro to, aby bylo dosaženo vyššího účelu – bezpečnosti,¹⁷⁸ a poukazuje na to, že přikládat soukromí ve 21. století význam může být vnímáno jako nepopulární postoj.¹⁷⁹ Být sledován a mít méně soukromí je dnes do určité míry bráno jako norma, lidé jsou s touto skutečností smíření, zmenšuje se míra rozumného očekávání soukromí a lidé nejsou otevřeni úvahám, zda je takové sledování vůbec v pořádku, neboť je pasivita a ignorace potenciálního problému jednodušší.¹⁸⁰ Frank La Rue zastává názor, že *surveillance* by měla být státy považována za činnost vysoce narušující soukromí lidí, která ústí

¹⁷⁴ Foucault, M. *Dozerať a trestať: Zrod väzenia*. 2. vyd. Bratislava: Kalligram, 2004, pp. 196-230.

¹⁷⁵ Madanipour. *Public and Private Spaces of the City*, p. 205.

¹⁷⁶ Gumpert, Drucker. *Public boundaries: Privacy and surveillance in a technological world*, p. 117.

¹⁷⁷ Shodně též Kasl, F. *Povaha zásahu do informačného soukromí člověka*, p. 674; shodně také Stuart, A., Levine, M. Beyond ‘nothing to hide’: When identity is key to privacy threat under surveillance. *European Journal of Social Psychology*. 2017, vol. 47, n. 6, p. 695. Pokyny 3/2019 k tomu na straně 6 uvádí, že pokud by se kamerový dohled stal normou, pak bychom riskovali „změnu kulturních norem, která povede k akceptování nedostatku soukromí jako obecného předpokladu“.

¹⁷⁸ K akceptování sledování na úkor naší svobody shodně též Hansen, M. No Place to Hide: If crime is everywhere, so, too, may be police surveillance cameras and contraband detection devices to combat it. But who's looking out for privacy rights? *ABA Journal*. 1997, vol. 83, n. 8, p. 45; také Rauhofer, J. Privacy Is Dead, Get over It: Information Privacy and the Dream of a Risk-Free Society. *Information & Communications Technology Law*. 2008, vol. 17, n. 3, p. 186.

¹⁷⁹ „Those who value privacy are laughed off as privacy freaks or dangerous kooks.“ Milligan. *Facial Recognition Technology, Video Surveillance, and Privacy*, p. 297.

v „*psychological state of discomfort*“, a to i v případě, že ji lidé již pasivně přehlíží.¹⁸¹

Dohled v pojetí Benthamů má za cíl, stejně jako kamerový dohled, přimět jedince pod hrozbou sankce, aby se chovali dle (zákonných) pravidel.¹⁸² Nemá tedy význam pouze při zpětné identifikaci pachatele, ale též plní funkci preventivní. Instalaci kamer na pracovišti zaměstnavatelé odůvodňují také s odkazem na efektivitu zaměstnanců,¹⁸³ nicméně tento účel by sám o sobě zřejmě neobstál ani v testu proporcionality, ani jako účel pro zpracování dat podle GDPR.¹⁸⁴

4.1 PRÁVNÍ RÁMEC KAMEROVÉHO SLEDOVÁNÍ

V Česku neexistuje zákon, který by byl primárně přijat za účelem všeobjímající úpravy problematiky kamerového sledování, jako je tomu například v Belgii.¹⁸⁵ Relevantní právní úprava v podstatě odpovídá té, která byla zmíněna v teoretické části,¹⁸⁶ k tomu však přibývají předpisy upravující zpracování osobních údajů.

Česko je vázáno mezinárodní Úmluvou o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat,¹⁸⁷ jejíž základní principy se promítají do předpisů přijatých na úrovni EU.¹⁸⁸ První dva, respektive tři jsou na evropské úrovni a jsou jimi nařízení GDPR, které doprovází Pokyny 3/2019 ke zpracování osobních údajů prostřednictvím videotechniky,

¹⁸⁰ Heumann, M. et al. Privacy and Surveillance: Public Attitudes on Cameras on the Street, in the Home, and in the Workplace. *Rutgers Journal of Law and Public Policy*. 2016, vol. 14, n. 1, p. 42-43.

¹⁸¹ Gumpert, Drucker. *Public boundaries: Privacy and surveillance in a technological world*, p. 117.

¹⁸² Timan, Galič, Koops. *Surveillance Theory and Its Implications for Law*, p. 738.

¹⁸³ Heumann. *Privacy and Surveillance: Public Attitudes on Cameras on the Street, in the Home, and in the Workplace*, p. 45.

¹⁸⁴ Cf. Pokyny 3/2019, p. 5: ke zpracování osobních údajů prostřednictvím videotechniky v úvodu v bodě 2 výslovně uvádí, že sledování výkonnosti zaměstnanců je právě jedním z účelů sledování, kterému je třeba zabránit.

¹⁸⁵ V Belgii byl pro tyto účely přijat *Loi réglant l'installation et l'utilisation de caméras de surveillance*, doss. N°2007-03-21/39 (*loi caméras*).

¹⁸⁶ K provozování kamerových systémů [online]. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [cit. 14. 8. 2021]. <https://www.uouu.cz/k-provozovani-kamerovych-systemu/d-29535>

a směrnice o ochraně údajů v oblasti prosazování práva.¹⁸⁹ GDPR s pojmem soukromí nepracuje, nicméně skrze ochranu osobních údajů přispívá i k ochraně (informačního) soukromí. Tuto spojitost odráží fakt, že i v teoretické rovině se složky ochrany soukromí a osobních údajů vzájemně prolínají a doplňují, o to více pak s přihlédnutím k využití technologických prostředků.¹⁹⁰ Zásah do soukromí, pokud je nezbytný (a dovolený), má probíhat v co nejmenším možném rozsahu. Stejná zásada se projevuje i v GDPR, a to v několika rovinách, přičemž tyto roviny jsou omezeny účelem zpracování údajů.¹⁹¹ První rovinou je již samotný sběr dat. Primárně by ke zpracování osobních údajů vůbec nemělo docházet, pokud to není k naplnění účelu potřeba, respektive pokud je možné ho dosáhnout jiným způsobem, který je vůči soukromí méně invazivní. To znamená, že pokud je zabezpečení nějakého objektu v dostatečné míře možné docílit instalací zámku, plotu nebo jiného bezpečnostního prvku, který například fyzicky znesnadňuje vstup do objektu, pak je třeba dát těmto alternativám přednost před využitím kamerového systému. V případě, kdy ke sběru dat dochází, má být shromážděno jen takové množství a druh osobních údajů, jež jsou nezbytně nutné pro dosažení účelu. Tento přístup k ochraně dat je zastřešen zásadou minimalizace údajů.¹⁹² Ke zpracování získaných údajů může docházet pouze po nezbytně nutnou dobu, která je opět vymezena

¹⁸⁷ Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 115/2001 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat. Následně byla revidována s ohledem na technologický vývoj, cf. Modernised Convention for the Protection of Individuals with Regard to the Processing of Personal Data [online]. Council of Europe [cit. 18. 10. 2021]. https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016807c65bf

¹⁸⁸ Míšek, J. *Osobní údaje v čase a prostoru*. 2020, p. 41. Právní úprava na unijní úrovni vychází ze závazku států plynoucího z čl. 16 Smlouvy o fungování Evropské unie, který každému zaručuje právo na ochranu osobních údajů.

¹⁸⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV.

¹⁹⁰ Kasl, F. *Osobnost, soukromí a osobní údaje v moderní společnosti*, p. 401.

¹⁹¹ Tzv. účelové omezení, článek 5 odst. 1 písm. b) GDPR.

¹⁹² Článek 5 odst. 1 písm. c) GDPR.

naplněním účelu, tedy v souladu se zásadou omezení uložení.¹⁹³ GDPR samozřejmě poskytuje vícero pravidel relevantních pro zpracování osobních údajů při provozování kamerových systémů – za tímto účelem bylo ostatně také nařízení přijato. Ta výše zmíněná byla vybrána pro ilustraci spojitosti ochrany soukromí a ochrany dat, jež jsou obě ovlivněny principem proporcionality zásahu. Cílem tohoto článku však není analýza tohoto nařízení, ale posouzení významu odlišení soukromého a veřejného prostoru. Na tomto místě stojí za zmínku věcná působnost nařízení, ze které je vyloučeno takové zpracování osobních údajů, které provádí fyzická osoba „ v průběhu výlučně osobních či domácích činností“.¹⁹⁴ Věcná působnost nařízení sice není založena na odlišení prostoru, osobní a domácí činnost se nutně nemusí odehrávat v obydlí, ale dichotomie se zde promítá do účelu zpracování, jenž byl převzat ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. Prostorový aspekt však prozařuje i do účelu zpracování, jak dokládá rozsudek SDEU ve věci C-212/13, František Ryneš proti Úřadu pro ochranu osobních údajů.¹⁹⁵ Ryneš měl za účelem ochrany majetku na vlastním domě nainstalovanou kameru, jež zabírala také část veřejného prostranství. SDEU dospěl k závěru, že takové sledování není zpracováním osobních údajů výlučně pro osobní a domácí potřebu s tím, že tuto výjimku je nutno vykládat restriktivně. Ke zpracování údajů v daném případě totiž docházelo mimo soukromou sféru jedince právě proto, že kamera zabírá i část veřejného prostranství.¹⁹⁶

Doprovodné Pokyny 3/2019 se detailně zaměřují na zpracování údajů, k němuž dochází při použití videotechniky. Představují praktický návod, jak aplikovat principy a povinnosti vyplývající z GDPR na kamery. Také

¹⁹³ Článek 5 odst. 1 písm. e) GDPR.

¹⁹⁴ Článek 2 odst. 2 písm. c) GDPR.

¹⁹⁵ Rozsudek Soudního dvora Evropské Unie ze dne 11. 12. 2014 ve věci C-212/13. Spor byl řešen za účinnosti předchozí právní úpravy, účelové vymezení působnosti však v GDPR zůstalo, proto je závěr stále relevantní.

¹⁹⁶ Shodně cf. Míšek, J. Kauza Ryneš. *Revue pro právo a technologie*. 2015, vol. 6, n. 11, p. 67.

rozlišují použití videotechniky „ v *prostorech soukromé osoby*“,¹⁹⁷ které sice blíže nedefinují, ale taková klasifikace je jednodušší než vymezit, zda se jedná o „soukromý prostor“. Obchod je totiž zcela jistě prostorem ve vlastnictví soukromé osoby, avšak na jeho zařazení do soukromého nebo veřejného prostoru nemusí panovat shoda.

Na národní úrovni je GDPR provedeno zákonem č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, který nahradil zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Se zrušením registrační povinnosti kamerových systémů, která byla zákonem o ochraně osobních údajů zakotvena, se zvyšuje potenciál jejich neoprávněného provozu, neboť ke kontrole oprávněnosti provozu kamerového systému dochází případně až *ex post*.

4.2 PROVOZ KAMEROVÉHO SYSTÉMU A OCHRANA SOUKROMÍ

*“The darkest (or, to some, brightest) scenario is to collect all possible data on all events everywhere on everyone and everything forever.”*¹⁹⁸

Ochrana soukromí při kamerovém sledování se v mnohém projevuje v technických a provozních parametrech. Některé kamerové technologie, které byly vyvinuty za účelem skenování SPZ, umí skenovat také domácnosti a kanceláře v blízkosti dopravních tepen, jež jsou hlavním cílem sledování,¹⁹⁹ u kamer nainstalovaných na ulici je riziko snímání soukromých pozemků.²⁰⁰

Mezi relevantní parametry, jež ovlivňují míru zásahu do soukromí sledovaných osob, patří:

- a) typ zpracovávaných údajů,
- b) záznam,
- c) obsluha,
- d) trvalý/“*ad hoc*“ dohled,

¹⁹⁷ Pokyny 3/2019, p. 8, bod. 13.

¹⁹⁸ Timan, Galič, Koops. *Surveillance Theory and Its Implications for Law*, p. 740.

¹⁹⁹ Slobogin, Ch. Public Privacy: Camera Surveillance of Public Places And The Right to Anonymity. *Mississippi Law Journal*. 2002, vol. 72, n. 1, p. 221.

²⁰⁰ Gumpert, Drucker. *Public boundaries: Privacy and surveillance in a technological world*, p. 122.

e) rozsah snímaného prostoru.²⁰¹

Ad a). Při posuzování kamerových systémů je nezbytné věnovat pozornost tomu, zda jsou schopny zpracovávat údaje spadající pod zvláštní kategorie osobních údajů.²⁰² Těmi nejsou jen biometrické údaje,²⁰³ ale také údaje o politickém či náboženském přesvědčení, rasovém a etnickém původu apod. Jejich zpracování totiž GDPR obecně až na přísně vymezené výjimky zakazuje. Rasový či etnický původ může být zpravidla z kamerového záznamu poznat, nicméně pokud by bylo toto kritérium bráno v potaz jako zásadní, pak by nebyl v souladu se zákonem téměř žádný provoz kamerového systému. Proto se hledí spíše na účel a následné nakládání s osobními údaji. Pokud tedy není kamera instalována přímo za účelem sběru biometrických údajů, pak není nutné k předmětnému článku GDPR přihlížet. Obdobně to platí o údajích o zdravotním stavu.²⁰⁴ Ten je třeba zohlednit zejména při sledování v nemocnicích, čekárnách, lékárnách, chodbách v budovách, kde sídlí psycholog či psychiatr apod. Ochrana soukromí se v těchto případech projeví například kratší dobou uložení kamerového záznamu, vyšším technickým zabezpečením atp.²⁰⁵ Obdobně se bude postupovat v případě monitorování škol. Zvláštní kategorie osobních údajů týkající se žáků se sice neliší od jiných subjektů údajů přímo z jejich postavení jako žáků, resp. dětí, nicméně plyne z něj obecný požadavek na citlivější zacházení

²⁰¹ Konzultace s p. Střelcem.

²⁰² Článek 9 GDPR.

²⁰³ Těmi se dle čl. 4 bodu 14 GDPR myslí „osobní údaje vyplývající z konkrétního technického zpracování týkající se fyzických či fyziologických znaků nebo znaků chování fyzické osoby, které umožňuje nebo potvrzuje jedinečnou identifikaci, například zobrazení obličeje nebo daktyloskopické údaje“.

²⁰⁴ Konzultace s p. Nonnemannem. Lze nabýt dojmu, že by snad tato speciální úprava dopadala na každý kamerový systém, který umožňuje identifikaci osoby, cf. Rafajová, M., Váryová, L. *Biometrické osobní údaje podla GDPR (biometrický podpis, kamerový systém)*. Praha: Leges, 2019, p. 52. Takto široký výklad článku 9 GDPR je však v praxi nerealizovatelný a není v souladu s účelem tohoto ustanovení. Zároveň pomocí argumentace a *maiores ad minus* nelze aplikovat výjimku *zjevného zveřejnění* dle odst. 2 písm. e, neboť ani účast na demonstraci není zjevným zveřejněním politických názorů, tudíž ani pohyb po ulici nemůže být zjevným zveřejněním dílčích biometrických údajů, příp. jiných údajů ze zvláštní kategorie osobních údajů, blíže Uříčář, M., Rámiš, V. et al. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2021, p. 394.

²⁰⁵ Konzultace s p. Nonnemannem.

s osobními údaji,²⁰⁶ a proto obdobná technická opatření budou na místě i v tomto případě.²⁰⁷ Největší roli v rámci čl. 9 GDPR tedy mohou hrát biometrické údaje, k jejichž nejintenzivnějšímu zpracování dochází při využití funkce rozpoznávání obličejů. V Česku by kamery touto funkcí zpravidla vybaveny být neměly,²⁰⁸ proto tato oblast v kontextu příspěvku nemá tak velký význam. Nehrozí tedy (nebo alespoň prozatím), že by nastala situace, respektive režim, který je v současné době zaveden v Číně.²⁰⁹

Ad b) + c). O tom, že provoz běžného kamerového systému se záznamem je zpracováním osobních údajů ve smyslu GDPR, není pochyb.²¹⁰ Spousta kamerových systémů sleduje pouze dění pouze v reálném čase (*real-time monitoring*) a neukládá záznam.²¹¹ Takové systémy zpravidla narušují soukromí méně invazivním způsobem než ty, které záznam uchovávají, ale není to pravidlem; odvíjí se to od obsluhy u obrazovek a od následného nakládání s údaji.²¹² Každopádně nejsou zcela bez rizika – i živé sledování, respektive osobní údaje v něm zaznamenané lze totiž zneužít. Objevují se názory, že tyto systémy nezpracovávají osobní údaje právě proto, že nepořizují záznam.²¹³ To však není pravda, protože ve smyslu GDPR je i samotný sběr, respektive zaznamenání dat jejich zpracováním (*lato sensu*).²¹⁴ Takové systémy navíc zpravidla nebývají bez obsluhy, která následně může uložená

²⁰⁶ Cf. článek 6 odst. 1 písm. f GDPR.

²⁰⁷ Shodně též konzultace s p. Střelcem.

²⁰⁸ Konzultace s p. Nonnemannem. V českých podmínkách by využití této funkce spíše neobstálo. K jejímu zavádění se dlouhodobě negativně staví i Úřad pro ochranu osobních údajů, stejně jako jiné autority. Podobný postoj zaujal v posledních dnech také Evropský parlament, z čehož lze dovodit, že budoucí tendence k využívání rozpoznávání obličejů budou spíše pasivní. Blíže cf. Lomas, N. European Parliament backs ban on remote biometric surveillance [online]. *Verizon Media* 2021. [20. 10. 2021]. <https://techcrunch.com/2021/10/06/european-parliament-backs-ban-on-remote-biometric-surveillance/>, respektive nezávazná rezoluce Evropského parlamentu dostupná z <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20210930IPR13925/use-of-artificial-intelligence-by-the-police-meps-oppose-mass-surveillance>.

²⁰⁹ Ke shodnému závěru dospěl i Kasl při porovnávání českých a čínských podmínek pro využití funkce rozpoznávání obličejů, cf. Kasl, F. Surveillance in digitalized society: the Chinese social credit system from a European perspective. *The Lawyer Quarterly*. 2019, vol. 9, n. 4, pp. 349-358.

²¹⁰ Městský soud v Praze, 11 Ca 433/2008.

²¹¹ Konzultace s p. Střelcem.

²¹² Cf. Pokyny 3/2019, p. 11, bod 29.

data zpracovávat i *stricto sensu*. Proto je zapotřebí i tento způsob monitorování podřadit do působnosti GDPR, k čemuž oproti bývalé praxi zřejmě spěje již i ÚOOÚ.²¹⁵ Pořizování nebo nepořizování záznamu však nemusí vždy odpovídat nepřítomnosti nebo přítomnosti obsluhy. I *real-time* monitorovací zařízení může ukládat záznam – v takovém případě nemusí být přenos vždy zároveň pod trvalým dohledem.²¹⁶ V případě, že kamera přenáší obraz živě k obsluze, jsou však zpravidla přísněji nastavené podmínky následného poskytnutí záznamu, a to právě z důvodu, že případný incident má být postřehnut obsluhou již při živém přenosu. V každém případě při vyžádání záznamu musí být pořízen protokol o tom, kdo žádost podal a z jakého důvodu.²¹⁷ Možná je i kombinace monitorování v reálném čase za současného ukládání záznamu.²¹⁸ Takový způsob však bude nejvíce invazivní a pro jeho využití tedy bude nutné o to důmyslněji odůvodnění.

Ad d). Dalším kritériem ovlivňujícím míru zásahu do soukromí je případný osobní dozor nad přenášeným obrazem. Ten může být buďto trvalý (na veškerý monitorovaný prostor současně nebo cyklicky na vybrané pohledy), nebo *ad hoc* v případě incidentu. Jedním z nejméně invazivních ře-

²¹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2015, č.j. 1 As 113/2012 – 133; rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 11. 2011, č.j. 2 As 45/2010 – 68; stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 1/2006 [online]. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [cit. 12. 10. 2021]. https://www.uouu.cz/files/stanovisko_2006_1.pdf Takový závěr v minulosti zaujímal i ESLP, cf. *Herbecq et l'Association « Ligue Des Droits De L'homme » contre La Belgique*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 14. 1. 1998 č. stížnosti 32200/96 a 32201/96. Ve věci *Perry v. the United Kingdom*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 17. 10. 2003 č. stížnosti 63737/00, ESLP konstatoval, že samotné informace o pohybu ve veřejném prostoru nejsou narušením soukromí, neboť v těchto místech člověk nemůže rozumně očekávat soukromí.

²¹⁴ Ke shodnému závěru dochází také Nonnemann, dle něž tato skutečnost vyplývá také z Pokynů 3/2019, cf. Nonnemann, F. *Vztahuje se GDPR i na online kamery?* [online]. *epravo.cz* [cit. 15. 10. 2021]. <https://www.epravo.cz/top/clanky/vztahuje-se-gdpr-i-na-online-kamery-110746.html>

²¹⁵ Kulatý stůl k využívání online kamer a dalších sledovacích zařízení [online]. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [cit. 20. 10. 2021]. <https://www.uouu.cz/kulaty-stul-k-vyuzivani-online-kamer-a-dalsich-sledovacich-zarizeni/d-20310/p1=1099>

²¹⁶ Konzultace s p. Střelcem.

²¹⁷ *Ibidem*.

²¹⁸ Rafajová, Váryová. *Biometrické osobné údaje podľa GDPR (biometrický podpis, kamerový systém)*, p. 58.

šení je aktivace kamer až na elektronický podnět v případě incidentu; podnětem může být například otevření dveří zaznamenané čidlem,²¹⁹ toto řešení je však účelné pouze v omezených případech (není efektivní kupříkladu proti krádežím v obchodě, ale spíše tam, kde je méně časté a potenciálně nebezpečné samotné vniknutí do objektu).

Ad e). Další klíčový prvek představuje rozsah prostoru zabíraného kamerou.²²⁰ Kamera by měla snímat pouze takový prostor, který odpovídá účelu zpracování osobních údajů.²²¹ Dle Pokynů 3/2019 je oprávnění osoby instalovat kameru obecně omezeno hranicemi nemovitosti, kterou vlastní,²²² případnému záběru sousedních pozemků²²³ či veřejného prostranství je třeba přizpůsobit její nastavení – vhodný výběr objektivů, funkcí (rozostření, elektronické maskování v obraze apod.), pozorovacího úhlu a také místa instalace.²²⁴

Technologie jsou důvodem, proč je nutné se soukromím v právu zabývat na nové, vyšší úrovni. Zároveň jsou však technologie i součástí řešení problému.²²⁵ Zásady spojené s ochranou soukromí se vedle nastavení procesů zacházení s údaji budou totiž nezbytně promítat také do technického nastavení kamer,²²⁶ jež zastřešují principy *privacy by design* a *privacy by default*, tedy záměrné a standardní ochrany osobních údajů. Pod ně se řadí zásada minimalizace údajů,²²⁷ která je zakotvena v článku 5 odst. 1 písm. c)

²¹⁹ Konzultace s p. Střelcem.

²²⁰ Shodně též Rafajová, M. Váryová, L. *Biometrické osobné údaje podľa GDPR (biometrický podpis, kamerový systém)*, p. 57.

²²¹ Cf. Pokyny 3/2019, p. 7, bod 7: S větším rozsahem monitorovaného prostoru a počtem lidí, kteří se v něm pohybují, totiž roste riziko zneužití osobních údajů.

²²² *Ibidem*, p. 11, bod 27. Shodně též konzultace s p. Střelcem: výchozím mezníkem pro nastavení záběru kamery je pozemek.

²²³ Cf. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2012, sp. zn. 22 Cdo 583/2011: „Soustavné a závažné narušování soukromí vlastníka nebo uživatele nemovitosti fotografováním nebo pořizováním jiného obrazového záznamu může být imisi ve smyslu § 127 odst. 1 obč. zák.“

²²⁴ Konzultace s p. Střelcem.

²²⁵ Koorn, R. ter Hart, J. *Privacy by design: from privacy policy to privacy enhancing technologies*. [online] *Compact* 2020 [cit. 2. 9. 2021]. <https://www.compact.nl/en/articles/privacy-by-design-from-privacy-policy-to-privacy-enhancing-technologies/>

²²⁶ Nutnost zohlednění stavu techniky výslovně zakotvují články 25 a 32 GDPR.

²²⁷ Bod 78 preambule GDPR.

GDPR. Tato zásada stanovuje povinnost zpracovávat osobní údaje pouze v takovém rozsahu, jenž přímo souvisí s účelem jejich zpracování. Pokud by byl například instalován systém, jenž má za úkol kontrolovat počet zákazníků v prodejně za účelem dodržení maximálního povoleného počtu osob na dané ploše, není možné, aby kamera nebo čidlo měly možnost zaznamenat data například o rase, pohlaví nebo výšce dané osoby, využívaly funkci automatického rozpoznávání obličejů apod.²²⁸ Projevem zásady minimalizace údajů je také pseudonymizace.²²⁹ Další zásadou, již zastřešují zmíněné principy, je transparentnost,²³⁰ kterou se u kamerových systémů rozumí také informování subjektů údajů o probíhajícím monitorování.²³¹ Nedostatečné je, pokud značku tvoří pouze symbol kamery bez jakýchkoli doplňujících informací, neboť tím nejsou splněny ani požadavky první vrstvy.²³² Podstatnou složku *privacy by design a privacy by default*²³³ tvoří také využívání vhodného dostupného technického zabezpečení (šifrování apod.).²³⁴

4.3 KAMEROVÝ SYSTÉM V PROSTORU

O tom, zda může být na konkrétním místě kamerový systém nainstalován, nerozhoduje to, o jaké místo se jedná, ale zda má správce či třetí strana oprávněný zájem²³⁵ na tom kamerový systém provozovat a zda toto právo

²²⁸ Podobné systémy byly využity za účelem ochrany veřejného zdraví během koronakrizy, cf. například Počty nakupujících hlídají v některých obchodech kamery [online]. *Česká televize* [cit. 3. 9. 2021]. <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3243536-pocty-nakupujicich-hlidaji-v-nekterych-obchodech-kamery>

²²⁹ V případě anonymizace by již osoba nebyla identifikovatelná, a tudíž by nešlo o zpracování osobních údajů ve smyslu GDPR, cf. bod 26 preambule GDPR.

²³⁰ Bod 78 preambule GDPR; čl. 5 odst. 1 písm. a GDPR.

²³¹ Pokyny 3/2019, p. 26, bod 111 a násl.

²³² Cf. Pokyny 3/2019, p. 26, bod 117.

²³³ Blíže k těmto pojmům cf. Koorn, R. ter Hart, J. Privacy by design: from privacy policy to privacy enhancing technologies [online]. *Compact 2020* [cit. 2. 9. 2021]. <https://www.compact.nl/en/articles/privacy-by-design-from-privacy-policy-to-privacy-enhancing-technologies/> nebo také Romanou, A. The necessity of the implementation of Privacy by Design in sectors where data protection concerns arise. *Computer Law & Security Review*. 2018, vol. 34, pp. 99-110.

²³⁴ Článek 32 GDPR.

převáží nad oprávněným zájmem nebo základním právem subjektů údajů.²³⁶ Oprávněným zájmem správce kamer v obchodech, výtazích, před vchodem do budovy a dalších bude zpravidla ochrana majetku nebo osob. Je klíčové, aby tento zájem nebyl pouze spekulativní, ale aby byl založen na reálných obavách. Tendence v posuzování oprávněného zájmu jsou však v praxi spíše mírnější – aby byla shledána existence oprávněného zájmu, nemusí být potvrzena dřívější špatná zkušenost (aby bylo možné do obchodu nainstalovat kameru, nemusí předtím dojít ke krádežím). Legitimní bude instalace videotechniky i v případě, kdy existuje záznam o dřívější škodě alespoň v dané oblasti (např. obchodech v okolí).²³⁷

U kamerového sledování se nabízí otázka, zda se kvalifikace sledovaného prostoru řídí tím, kdo sledování provádí.²³⁸ Mohlo by se zdát, že kritériem, zda se jedná o veřejný, nebo soukromý prostor, může být povaha subjektu, který kamerový dohled vyžádal, zřídil nebo který jej provozuje. V prostorách, jež jsou předmětem tohoto příspěvku, dochází ke kamerovému sledování různými subjekty – jak veřejnými, tak soukromými.²³⁹ Například kamera sledující vchod do školy z vnější strany, tedy typicky z ulice spadající do veřejného prostranství, může být zřízena jak školou – soukromým subjektem, tak městskou policií – subjektem veřejným.²⁴⁰ Figuruje zde totiž i veřejný zájem – tím je ochrana dětí, které jsou navíc

²³⁵ Případně jiný důvod plynoucí z GDPR – v kontextu článku však zpravidla půjde právě o oprávněný zájem.

²³⁶ Článek 6 odst. 1 písm. f GDPR bude zpravidla tím právním titulem, na jehož základě bude monitorování v souladu se zákonem, cf. Pokyny 3/2019, p. 9, bod 16.

²³⁷ Konzultace s p. Nonnemannem, shodně též Pokyny 3/2019, p. 10, bod 22: touto oblastí mohou být například také čerpací stanice.

²³⁸ Cf. Webinář Jany Otčenáškové pořádaný v rámci projektu UNiQue Law na téma Sdílení prostoru: veřejný vs. soukromý prostor, 18. 2. 2021.

²³⁹ Dle Rity Aronov představuje sledování veřejnými subjekty větší hrozbu než sledování těmi soukromými. Aronov. *Privacy in a Public Setting: The Constitutionality of Street Surveillance*, p. 774. Wagnerová má opačný názor. Tvrdí, že zásah ze strany soukromých subjektů může být dokonce vyšší než ze strany těch veřejných, neboť disponují širšími možnostmi, jak soukromí narušit. Wagnerová, *Listina základních práv a svobod: komentář*.

²⁴⁰ Konzultace s p. Střelcem. Blíže k úpravě použití kamer ve školách cf. Možnosti užívání audiovizuálních systému ve školských zařízeních [online]. MŠMT [cit. 19. 10. 2021]. <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/moznosti-uzivani-audiovizualnich-systemu-ve-skolskych>

zranitelnějšími „objekty“, čemuž by měla odpovídat i míra ochrany.²⁴¹ Podobně to platí i u muzeí, kde vystavené exponáty mohou být také předmětem zájmu státu (ochrany národního kulturního dědictví apod.), i zde tedy může figurovat zásah a dohled ze strany jak soukromého, tak veřejného subjektu.²⁴² Dle zákona má policie oprávnění pořizovat videozáznamy na místech veřejně přístupných. Ačkoli obchody nebo spořitelny veřejně přístupné jsou, o instalaci kamery do těchto míst zpravidla rozhoduje jejich vlastník a kamerový systém je v jeho režii, nikoli v režii policie. Případy, kdy policie do monitorování těchto prostor autoritativně zasáhne způsobem, že kamerové sledování nařídí či zorganizuje, budou výjimečné.²⁴³ Přesto však nelze konstatovat, že se jedná o prostory soukromé. Zprv splňují podmínku přístupnosti veřejnosti, zadruhé nejsou těsně spjaty s obydlim, byť se v nich může soukromý život odehrávat. Na uvedených příkladech lze vidět, že dichotomické rozdělení podle povahy zřizovatele kamerového systému neobstojí v každé situaci.

V rozhodnutí ve věci *Antović a Mirković proti Černé hoře*²⁴⁴ se ESLP zabýval případem stěžovatelů – vyučujících, kteří byli nahráváni během přednášek na univerzitní půdě v posluchárnách.²⁴⁵ O instalaci kamer a pořizování záznamu byli informováni, ale souhlas k této činnosti z jejich strany udělen nebyl. Soud shodně se svými dříve prezentovanými závěry, že soukromý život se může odehrávat i mimo obydli, například na pracovišti, konstatoval porušení soukromí ve smyslu čl. 8 Úmluvy a stěžovatelům v dané věci vyhověl. Instalace navíc byla odůvodněna údajným cílem chránit majetek, ačkoli nebylo prokázáno, že by hrozilo jeho ohrožení (nedocházelo v uplynulé době ke krádežím apod.). Soud naznal, že „v univerzitních posluchárnách učitelé vykonávají svou práci – přednášejí, ale zároveň se studenty navazují vzájemné vztahy a vytvářejí vlastní sociální identi-

²⁴¹ Shodně také konzultace s p. Nonnemannem.

²⁴² Konzultace s p. Střelcem.

²⁴³ *Ibidem*.

²⁴⁴ *Antović a Mirković proti Černé hoře*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 28. 11. 2017 č. stížnosti 70838/13.

²⁴⁵ Během covidové pandemie se v Česku rozšířilo nahrávání přednášek na školách, s čímž by všichni zúčastnění měli předem vyslovit souhlas.

tu,“ čímž poukázal na navazování sociálních vztahů jakožto složku soukromí. ESLP uvedl, že univerzitní posluchárna není ani soukromým, ani veřejným prostorem, čímž popřel dichotomii a přiznal, že existuje prostor mezi soukromým a veřejným. Konkrétněji daný prostor kategorizován nebyl, soud ani nevedl, zda posluchárna pojímá prvky jak soukromého, tak veřejného prostoru, či je součástí jinak pojmenované sféry. Situaci tedy ESLP posoudil shodně s výkladem, dle něž na akademické půdě požívá jedinec obdobné ochrany soukromí jako v obydlí, ačkoli se jedná o jiné prostory.²⁴⁶

V dalším ze svých rozsudků týkajících se soukromí na pracovišti se ESLP vyjádřil také k možnému narušení soukromí zaměstnankyň kamerovým sledováním prostoru pokladen v supermarketu.²⁴⁷ Při posuzování oprávněnosti zásahu zdůraznil, že je nutné přihlídnout zejména k tomu, jakou míru soukromí mohly osoby v daném prostředí rozumně očekávat. Z rozhodnutí vyplývá, že je supermarket veřejným prostorem, neboť soud zdůraznil, že instalace a využívání kamer ve veřejném prostoru „*samo o sobě není zásahem do práva na soukromý život*.“ K narušení soukromého života však může dojít i ve veřejném prostoru, a to v momentě, kdy dojde k určité intenzitě zaznamenávání a zpracování dat (jedná se o „*systematické a nepřetržité zaznamenávání dat*“).²⁴⁸ ESLP zde odkazuje na svoji předchozí rozhodovací praxi, ve které dospěl k závěru, že „*instalace skryté kamery zaměstnavatelem bez vědomí zaměstnankyň po dobu 50 hodin v průběhu dvou týdnů a použití takto získaných kamerových záznamů před pracovním soudem pro odůvodnění jejího propuštění ze zaměstnání bylo zásahem do jejího práva na respektování soukromého života*.“²⁴⁹ ESLP konstatoval, že je nutné odlišovat, jaké prostory jsou sledovány, a jako kritérium také uvedl rozumné očekávání soukromí. Prostory na pracovišti rozdělil podle míry rozumného očekávání soukromí

²⁴⁶ Cf. kapitola *Prostorová ochrana soukromí*.

²⁴⁷ *López Ribalda a ostatní proti Španělsku*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 17. října 2019 č. stížnosti 1874/13 a 8567/13. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-197098>

²⁴⁸ *Perry v. the United Kingdom*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 17. 7. 2003 č. stížnosti 63737/00.

²⁴⁹ *Köpke proti Německu*, rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 5. 10. 2010 č. stížnosti 420/07.

následovně: na toaletách a v šatnách je tato míra velmi vysoká,²⁵⁰ v uzavřených prostorách (například kancelářích) vysoká, zatímco na místech viditelných nebo kolegům přístupných se již tato míra snižuje. Nejnižší míru soukromí pak zaměstnanci mohou očekávat na místech přístupných veřejnosti, kterým je právě prostor kolem pokladen. ESLP tedy našel, že sledování prostoru pokladen kamerovým systémem není nepřiměřeným zásahem do soukromí zaměstnanců, a to právě z důvodu, že těsné okolí pokladen je přístupné rovněž veřejnosti. Za zmínku zde stojí i disentanční stanoviska tří soudců, kteří mimo jiné nesouhlasili s argumentem, že byl zásah do soukromí v pořádku také proto, že následně záznamy viděl pouze omezený počet osob (vedoucí prodejny). V nesouhlasném stanovisku tito soudci upozornili, že je nutné vzít také v úvahu, že jakýkoli kamerový záznam může kdykoli uniknout, tzn. počet „adresátů“ může být ve výsledku vyšší, a především poukázali na nutnost „nepodceňovat rozvoj moderních technologií a jeho dopad na soukromí osob“.

Ve věci *Gorlov a ostatní proti Rusku*²⁵¹ ESLP hodnotil (ne)možnost kamerového sledování ve vězeňských celách.²⁵² Do soukromí vězňů bylo zasahováno významným způsobem, neboť kamery byly instalovány přímo v cele a byly v nepřetržitém provozu, soud tedy konstatoval zřejmé porušení článku 8 Úmluvy. Stěžovatelé rovněž namítali, že na záznamy se následně dívaly dozorkyně, ačkoli šlo o mužskou věznici – otázka, zda je to přípustné, však zůstala soudem nezodpovězena, neboť k porušení práva na soukromí by došlo i v případě, kdy by záznam byl dostupný dozorcům výhradně mužského pohlaví. V dané věci byly také učiněny zajímavé závěry týkající se národní právní úpravy, jež v Rusku nestanovuje konkrétní podmínky využití kamer, například přípustný rozsah nebo délku sledování.

²⁵⁰ Cf. nedávnou kauzu IKEA, která nainstalovala kamery na toaletách. IKEA: cameras were hidden in the ceiling above warehouse toilets for ‚health and safety‘ [online]. *Biting the hand that feeds IT* [cit. 20. 10. 2021]. https://www.theregister.com/2021/10/01/ikea_spycam_scandal/

²⁵¹ *Gorlov a ostatní proti Rusku*, rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. 7. 2019, č. stížnosti 27057/06.

²⁵² Pro srovnání: v Česku je kamerové sledování možné na základě § 11 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční stráži České republiky.

Soud s odkazem na rozsudek *Association Ekin proti Francii*²⁵³ konstatoval, že právní úprava této problematiky ani příliš specifická být nemůže, aby mohla pružně reagovat na technologický vývoj. Neznamená to však, že by umístění kamer přímo v cele bylo vždy a priori nezákonné, resp. v rozporu s ochranou soukromí ve smyslu Úmluvy. Rozsudek ESLP ve věci *Van Der Graaf proti Nizozemsku*²⁵⁴ ukazuje, že i nepřetržité sledování v cele může být legitimní, jestliže je dostatečně odůvodněno a v souladu s národními předpisy.²⁵⁵

Jednotlivými typy společných bytových prostor a (ne)možností jejich kamerového sledování se opakovaně zabýval ÚOOÚ, a to například ve stížnosti z roku 2011.²⁵⁶ V předmětném bytovém domě byl nainstalován kamerový systém na několika místech – v suterénu a do prostorů schodiště, kde bylo možné také sledovat příchody osob do domu a odchody z něj. Kamerový záznam měl být pořizován za účelem udržování pořádku v předmětných prostorách. Doba uchovávání záznamu se pohybovala okolo 10 dní a lišila se v závislosti na rychlosti zaplnění kapacity disku, na který byl ukládán. K výmazu nejstarších pořízených záznamů totiž docházelo postupně při zaplňování paměti disku, resp. při potřebě místa na uložení pro nejnovější záznamy. Existence souhlasu všech obyvatel se zpracováním osobních údajů přitom nebyla prokázána. Úřad při posuzování stížnosti konstatoval, že „*oblast ochrany soukromí každého jednotlivce není vázána pouze na vnitřní prostory jeho bytu, ale i na prostory, kterými daný jedinec musí nezbytně procházet, aby mohl vstoupit do vlastního obydlí nebo ho opustit.*“²⁵⁷ Při své další kontrole ÚOOÚ shledal, že „*[m]onitorování prostoru bezprostředně před bytovými dveřmi ... [je]... zásah do soukromého a osobního*

²⁵³ *Association Ekin v. France*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 17. 7. 2001 č. stížnosti 39288/98.

²⁵⁴ *Van Der Graaf proti Nizozemsku*, rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 1. 6. 2003, č. stížnosti 8704/03.

²⁵⁵ “*The Court reiterates that the expression “in accordance with the law” requires that the impugned measure should have some basis in domestic law and that the law in question should be accessible to the person concerned – who must moreover be able to foresee its consequences for him or her – and compatible with the rule of law.*”

²⁵⁶ Kamerový systém v bytovém domě [online]. Úřad pro ochranu osobních údajů. [18. 4. 2021]. <https://www.uouo.cz/kamerovy-system-v-nbsp-bytovem-dome/d-6291>

života subjektů údajů...“²⁵⁸ Tento závěr je ve shodě s bodem 6 stanoviska,²⁵⁹ které Úřad vydal k otázce sledování společných prostor v bytovém domě. Použití kamerového systému ve sklepech může být posouzeno mírně odlišně, kritériem však stále bude účel zpracování a to, jak často jsou prostory využívány. Lze tedy uzavřít, že byt je zde míra soukromí odlišná²⁶⁰ od soukromí v bytě, i společné části v bytovém domě lze považovat za soukromý prostor. Dle stanoviska ÚOOÚ je provozovatel kamerového systému v bytovém domě „i v průběhu provozu povinen kdykoliv prokázat, že kamerový systém jako prostředek k ochraně majetku a osob ve zvolené lokalitě je s ohledem na jistý zásah do soukromí osob řešením proporcionálním, a to zejména ve vztahu k požadavkům na bezpečnost“. V této souvislosti se Úřad zabýval rovněž kamerovým sledováním nemovitosti jako takové zvenčí. Dle jeho vyjádření je takové sledování možné, jestliže je nezbytné a proporcionální a jestliže je kamera vhodně nastavená. Nesmí zabírat sousedův dům, resp. celkově pozemek, ani veřejné prostranství „nad rámec nezbytný pro identifikaci případného útočnicka proti plášti budovy nebo oplocení soukromého pozemku.“²⁶¹ Toto stanovisko zohledňuje také závěry plynoucí z případu Ryneš, tedy že rozsáhlejší sledování podléhá nařízení GDPR, ačkoli je prováděno fyzickou osobou a kamera je nainstalována na domě. Obdobně přistoupil ÚOOÚ také k případu 3D Production, s.r.o., kde nařídil mimo odstranění kamer, jež sledovaly veřejné prostranství, také změnu nastavení

²⁵⁷ Blíže ke zpracování osobních údajů při provozu kamerových systémů ve společných částech domu ve světle GDPR cf. rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 11. 12. 2019 ve věci C-708/18.

²⁵⁸ Kontrola subjektu provozujícího kamerový systém v bytovém domě [online]. Úřad pro ochranu osobních údajů [18. 4. 2021]. <https://www.uoou.cz/kontrola-subjektu-provozujiciho-kamerovy-system-v-bytovem-dome-svj-pro-dum-c-1832-u-cihelny-1832-lysa-nad-labem/ds-4370/p1=4370&archiv=2>

²⁵⁹ Bod 6 Stanoviska Úřadu pro ochranu osobních údajů [online]. Úřad pro ochranu osobních údajů [cit. 18. 4. 2021]. <https://www.uoou.cz/stanovisko-c-1-2016-umisteni-kamerovych-systemu-v-nbsp-bytovych-domech/d-18866/p1=1099>

²⁶⁰ Bod 4 Stanoviska Úřadu pro ochranu osobních údajů [online]. Úřad pro ochranu osobních údajů [cit. 18. 4. 2021]. <https://www.uoou.cz/stanovisko-c-1-2016-umisteni-kamerovych-systemu-v-nbsp-bytovych-domech/d-18866/p1=1099>

²⁶¹ Ke kamerám a kamerovým systémům [online]. Úřad pro ochranu osobních údajů [cit. 7. 10. 2021]. <https://www.uoou.cz/casto-kladene-otazky-ke-kameram-a-kamerovym-systemum/ds-5041/archiv=1&p1=2619>

kamery sledující parkoviště tak, aby byla zastíněna část vedlejší parcely, která byla využívána jako veřejná komunikace.²⁶² K monitorování části veřejného prostranství tedy Úřad zaujal jednoznačný postoj, že takové sledování není možné obecně akceptovat, avšak existují výjimky. Příkladem, kdy je možné na sledování přistoupit, mohou být například opakované závažné útoky proti obydlí provozovatele kamery z veřejného prostranství. I za těchto okolností však musí být dodržovány požadavky vymezené GDPR.²⁶³ Zásadu proporcionality ÚOOÚ aplikuje také na parkovací stání: jestliže je účelem instalace kamery ochrana vozidla, pak by kamera neměla být v provozu po dobu, kdy je parkovací místo prázdné.²⁶⁴

Dalším otazníkem mohou být právnímu prostředí blízké soudní síně,²⁶⁵ kde se konají veřejná jednání. Ačkoli mají od pojmu obydlí daleko, i zde je ve specifických případech nutné chránit soukromí zúčastněných osob, a to například vyloučením veřejnosti z ústního jednání. Vzhledem k intenzitě zásahu právního sporu do života účastníků je ostatně možné konstatovat, že i v soudní síni se často odehrává významná část soukromého života.²⁶⁶

V práci bylo poukázáno na to, že míra očekávání soukromí na pracovišti se bude lišit v závislosti na tom, o jaký typ zaměstnání se jedná: v kanceláři, kterou má zaměstnanec sám pro sebe, bude tato míra zřejmě vyšší než při výkonu zaměstnání „za přepážkou“. Tuto situaci hodnotil Úřad pro ochranu osobních údajů v prostředí městského úřadu, kde byly nainstalovány kamery údajně za účelem ochrany majetku a osob. Ačkoli se jednalo o místo, kde se běžně vyskytuje více lidí, kteří městský úřad navštěvují, a zaměstnancovo soukromí nedosahuje takové intenzity, Úřad uvedl, že monitorování pracoviště bylo v rozporu se zákonem z důvodu nepřiměřenosti zásahu do soukromí a soukromého života zaměstnanců.²⁶⁷

Z uvedených soudních rozhodnutí a závěrů Úřadu pro ochranu osobních údajů je patrné, že neexistuje jednotné hledisko, z něž by vycházel při

²⁶² Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2014, č. j. 3 As 124/2013 – 29.

²⁶³ *Ke kamerám a kamerovým systémům* [online].

²⁶⁴ *Ibidem*.

²⁶⁵ Šimíček. *Právo na soukromí*, p. 85.

²⁶⁶ Jako příklad lze uvést rozvod, který je nepochybně citlivě soukromou záležitostí. Přesto jsou však jednání, jejichž předmětem je rozvod manželství, veřejná.

posuzování narušení práva na soukromí. Výsledné konstatování je vždy výsledkem testu proporcionality a dodržení zásad pro zpracování osobních údajů. Takový výsledek je logický s ohledem na množství aspektů, které v jednotlivých případech hrají roli, neboť ten prostorový je pouze jedním z nich.

5. ZÁVĚR

Právní úprava ochrany soukromí v sobě nenese jednoznačné prostorové omezení. Přestože § 86 OZ uvádí, že nelze bez svolení narušit soukromé prostory jedince, jedná se pouze o část demonstrativního výčtu, který není v rozporu s ochranou soukromí ve veřejném prostoru. Ten český právní řád nedefinuje a nevyužívá jej jako měřítko pro intenzitu ochrany soukromí, jež je ovlivněna především jinými základními právy a veřejným zájmem, které mohou míru ochrany soukromí potlačit, jestliže zásah splní podmínky přiměřenosti. Ačkoli pojem soukromý prostor zákon zná, definován také není. Právní řád tedy tyto pojmy nerozlišuje, nevymezuje je proti sobě. Jistá vodítka poskytuje soudní praxe. Nicméně ani ta s těmito dichotomickými kategoriemi npracuje a jednotlivá místa do nich nerozřazuje.

Westin hovoří o samotě a anonymitě jako složkách soukromí a připouští, že jich lze dosáhnout i ve veřejném prostoru. V místech, kde bude nainstalovaný kamerový systém, jsou však tyto složky předem nerealizovatelné. V jiných typologiích se odráží i prostorový aspekt, který soukromí nelze upřít, ale není absolutně určující. Zásadní závěr plynoucí z rozhodnutí *Katz v. United States* skrývající se na pozadí determinování kritéria *reasonable expectation of privacy* je možné spatřovat v odvrácení ochrany soukromí od místa k dané osobě.²⁶⁸ Případ *Katz* ale prostorový aspekt nepopírá – očekávání osoby je totiž nezbytné vztáhnout právě k místu, kde se nachází. Od toho se očekávání osoby odvíjí. Potlačení významu prostoru tedy není zcela

²⁶⁷ Ke kamerovému systému na městském úřadě [online]. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [cit. 20. 10. 2021]. <https://www.uouu.cz/ke-kamerovemu-systemu-na-mestskem-urade/d-1753/p1=1099>

²⁶⁸ Rauhofer. *Privacy Is Dead, Get over It: Information Privacy and the Dream of a Risk-Free Society*, p. 187.

správným způsobem, jak toto rozhodnutí interpretovat. Spojení rozumného očekávání a prostoru je vhodným podpůrným kritériem pro posouzení, zda bylo soukromí jedince narušeno nepřiměřeně. S legitimním očekáváním soukromí se pojí otázka, zda jej lze mít v případě, kdy správce plní řádně své povinnosti plynoucí z GDPR a náležitě informuje o tom, že je prostor monitorován, a poskytne subjektu údajů informací s tím související. Řádné splnění této povinnosti je nezbytnou náležitostí, nepředstavuje však pro správce údajů alibi a automaticky nezbavuje subjekt údajů možnosti mít v daném prostoru legitimní očekávání soukromí, respektive automaticky nečiní provoz kamerového systému zákonným.

Jak bylo nastíněno, povaha prostoru není tím, od čeho by se primárně odvíjel přístup k ochraně soukromí. Klíčovým kritériem je účel a proporcionalita. Na otázku, zda by jím měl být prostor, lze odpovědět spíše záporně.²⁶⁹ Judikatura ukazuje, že soukromý život se může odehrávat všude, bez ohledu na to, jak je prostor kvalifikován. S rozmachem moderních technologických prostředků navíc může být soukromí narušeno velmi intenzivně také mimo prostory obydlí. Ačkoli část života odehrávající se na veřejnosti může být méně soukromé povahy než ta odehrávající se doma, potenciál narušení soukromí vyváží intenzita zásahu, které jsou právě tyto technologie schopné. Tedy i z běžné neintimní činnosti odehrávající se mimo obydlí může být extrahováno takové množství osobních údajů, aby došlo k nepřiměřenému zásahu do soukromí.

Pokud by přesto někdo dospěl k závěru, že je prostorové určení vhodným kritériem pro nastavení ochrany soukromí, pravděpodobně narazí při snaze rozdělit jednotlivá místa do kategorie „soukromé“ a „veřejné“. Jak bylo v práci popsáno, dichotomie veřejný – soukromý prostor neplatí a neexistuje jediné hledisko, které by bez dalšího umožňovalo tyto prostory striktně odlišovat. Jednotlivá konkrétní místa mohou směřovat spíše do soukromého prostoru a jiná spíše do veřejného, nutně ale zůstanou místa někde na pomezí, v „šedé zóně“, která budou podobnou měrou pojímat prvky z obou těchto „extrémů“. Clarke popisuje, že soukromý prostor

²⁶⁹ Shodně též Koops. *On Legal Boundaries, Technologies, and Collapsing Dimensions of Privacy*, p. 258.

(*private space*) přesahuje do veřejných míst (*public places*). Toto vymezení je přiléhavé a anglické názvosloví ještě lépe odráží jeho myšlenku. Přesto nedochází k jednoznačnému vymezení veřejných míst.

Zákonná definice veřejného prostranství i přes svoji demonstrativní povahu směřuje spíše k místům neohrazeným zdmi, k místům venkovním, v nichž se lze víceméně volně pohybovat. Přesto jsou místa jako obchody, některá pracoviště, školy nebo provozovny, které odpovídají kritériu neomezené přístupnosti veřejnosti, jež je v definici veřejného prostranství vymezeno. Veřejný prostor je tedy možné vnímat jako širší pojem než veřejné prostranství, jak ostatně plyne také z většiny (byť neoficiálních) definic. Ochrana soukromí se tedy stupňuje s tím, nakolik blízko se ocitáme našemu obydlí. Nejprůhodněji tuto realitu odráží *Zwiebelmodelle* přirovnávající jednotlivé složky soukromí k cibulovým vrstvám.

Kamerové systémy bývají v prostorách, jež jsou předmětem tohoto příspěvku, instalovány především za účelem ochrany majetku. Není pochyb o tom, že moderní sledovací prostředky jsou způsobilé zasáhnout do soukromí jedince natolik invazivním způsobem, že je tento zásah nesrovnatelný se sledováním bez využití těchto prostředků. Zásadní roli přitom hraje právo na informační sebeurčení a objem dat, jež je každodenně při monitorování zpracováván. Přístup ke zpracování dat získaných kamerovým sledováním se odvíjí zejména od účelu, za jakým jsou data zpracovávána. Součástí posuzování proporcionality zásahu může být kritérium očekávání soukromí, které se mění v závislosti na tom, kde se jedinec nachází. V prostorách ležících na pomezí soukromého (obydlí) a veřejného (veřejné prostranství) je však míra očekávání soukromí velmi relativní a zpravidla převáží kritérium účelu a celkového způsobu užití a nastavení kamery.²⁷⁰ Na několika případech z praxe bylo demonstrováno, že i pro prostory stejného typu mohou v různých situacích platit odlišné závěry o tom, zda v nich bylo kamerovým sledováním narušeno soukromí subjektu apod. Pro jednotlivé

²⁷⁰ Heumann. *Privacy and Surveillance: Public Attitudes on Cameras on the Street, in the Home, and in the Workplace*, p. 50: "One of the pragmatists in the older group told us that we were asking the wrong questions by talking about whether cameras are good—he thought that cameras and surveillance are not inherently good or bad, and that what we needed to talk about was how they should be used."

prostory tedy nelze souhrnně zobecnit jednotný závěr. Konstatování, zda k nepřiměřenému narušení soukromí došlo, či nikoli, bude záviset na několika dílčích skutečnostech; typ prostoru bude pouze jedním z nich.

6. POUŽITÉ ZDROJE

6.1 MONOGRAFIE

- [1] Allen, A. L. *Unpopular privacy: what must we hide?* Oxford: Oxford University Press, 2011.
- [2] Aristotle. Politics. In: McKeon, R. (ed.) *The Basic Works of Aristotle*. Lifetime Library, Random House, 1941.
- [3] Bentham, J. Panopticon or the Inspection House. In: Bowring, J. (ed.). *The Works of Jeremy Bentham*. London: Simpkin, Marshall, & Co., 1843.
- [4] Curry, M. Discursive Displacement and the Seminal Ambiguity of Space and Place. In: Lievrouw, L., Livingstone, S. (eds). *The Handbook of New Media: Social Shaping and Consequences of ICT*. London: Sage Publications, 2002.
- [5] Čabalová, M., Maceková, M., Míčák, L., Nawrath, M., Římanová, M., Sedlák, R., Šilberská, P. *Kvalitní veřejné prostory: Metodika tvorby a obnovy veřejných prostranství*. Brno: Nadace Partnerství, 2011.
- [6] Draštík, A., Fenyk, J. et al. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017.
- [7] Draštík, A., Fremr, R., Durdík, T., Růžička, M., Sotolář, A. et al. *Trestní zákoník. Komentář, I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015.
- [8] Foucault, M. *Dozerať a trestať: Zrod väzenia*. 2. vyd. Bratislava: Kalligram, 2004.
- [9] Gehl, J., Blažek, K., Blažková, B., Sedlák, R. *Města pro lidi*. Brno: Partnerství, 2012.
- [10] Hermstrüwer, Y., Dickert, S. *Tearing the Veil of Privacy Law: An Experiment on Chilling Effects and the Right to Be Forgotten*. Rochester, NY: Social Science Research Network, 2013.
- [11] Husseini, F. et al. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2021.
- [12] Janečková, E., Bartík, V. *Kamerové systémy v praxi: právní režim z pohledu ochrany osobních údajů a ochrany osobnosti. Praktická právní příručka*. Praha: Linde Praha, 2011.
- [13] Klíma, K. et al. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009.
- [14] Kokeš, M. § 86. In: Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. et al. *Občanský zákoník, 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2019, pp. 151-157.
- [15] Kundera, M. *Les testaments trahis: essai*. Paris: Gallimard, 1993.
- [16] Tůma, P. § 86. In: Lavický, P. et al. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654)*. Praha: C. H. Beck, 2014.
- [17] Madanipour, A. *Public and Private Spaces of the City*. London: Routledge, 2003.

- [18] Míšek, J. *Moderní regulatorní metody ochrany osobních údajů*. Brno: Masarykova univerzita, 2020.
- [19] Míšek, J. *Osobní údaje v čase a prostoru*. 2020, disertační práce, Masarykova univerzita, Právnická fakulta.
- [20] Kasl, F. *Osobnost, soukromí a osobní údaje v moderní společnosti*. In: Polčák, R., Kasl, F., Míšek, J., Stupka, V., Kyselovská, T., Myška, M. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018.
- [21] Rafajová, M., Váryová, L. *Biometrické osobné údaje podľa GDPR (biometrický podpis, kamerový systém)*. Praha: Leges, 2019.
- [22] Schmeidler, K. et al. *Sociologie v architektonické a urbanistické tvorbě*. Brno: Zdeněk Novotný, 2001.
- [23] Soanes, C., Stevenson, A. *Concise Oxford English Dictionary*. Oxford: Oxford University Press, 2006.
- [24] Solove, D. J. *Nothing to Hide: the False Tradeoff between Privacy and Security*. New Haven: Yale University Press, 2011.
- [25] Šámal, P., Růžička, M. In: Šámal, P. et al. *Trestní řád I. § 1 až 156. Komentář*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.
- [26] Šimíček, V. (ed.). *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2011.
- [27] Timan, T., Galič, M., Koops, B.-J. *Surveillance Theory and Its Implications for Law*. In: Brownsword, R. Scotford, E. Yeung, K. (eds). *The Oxford Handbook of Law, Regulation, and Technology*. Oxford: Oxford UP, 2017.
- [28] Timan, T., Newell, B. C., Koops, B.-J. (eds). *Privacy in Public Space: Conceptual and Regulatory Challenges*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2017.
- [29] Uříčář, M., Rámiš, V. et al. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2021.

6.2 ČLÁNKY

- [30] Aronov, R. F. *Privacy in a Public Setting: The Constitutionality of Street Surveillance*. *Quinnipiac Law Review*. 2004, vol. 22, no. 4, pp. 769-810.
- [31] Barnett, L. D. *The Public-Private Dichotomy in Morality and Law*. *Journal of Law and Policy*. 2010, vol. 18, n. 2, pp. 541-606.
- [32] Beaney, W. M. *The Right to Privacy and American Law*. *Law and Contemporary Problems*. 1966, vol. 31, n. 2, pp. 253-271.
- [33] Cass, B. *The Limits of the Public/Private Dichotomy: A Comment on Coady & Coady*. *International Journal of Law and the Family*. 1992, vol. 6, n. 1, pp. 140-147.
- [34] Cohen, J. *Studying Law Studying Surveillance*. *Surveillance & Society*. 2015, vol. 13, n. 1, pp. 91-101.

- [35] Gerety, T. Redefining Privacy. *Harvard Civil Rights-Civil Liberties Law Review*. 1977, vol. 12, n. 2, pp. 233-296.
- [36] Gumpert, G., Drucker, S. J. Public boundaries: Privacy and surveillance in a technological world. *Communication Quarterly*. 2001, vol. 49, n. 2, pp. 115-129.
- [37] Halpérin J.-L. L'essor de la « privacy » et l'usage des concepts juridiques. *Droit et société*. 2005, vol. 2, n. 61, pp. 765-782.
- [38] Hansen, M. No Place to Hide: If crime is everywhere, so, too, may be police surveillance cameras and contraband detection devices to combat it. But who's looking out for privacy rights? *ABA Journal*. 1997, vol. 83, n. 8, pp. 44-48.
- [39] Heumann, M. et al. Privacy and Surveillance: Public Attitudes on Cameras on the Street, in the Home, and in the Workplace. *Rutgers Journal of Law and Public Policy*. 2016, vol. 14, n. 1, pp. 37-83.
- [40] Hirose, M. Privacy in Public Spaces: The Reasonable Expectation of Privacy against the Dagnet Use of Facial Recognition Technology. *Connecticut Law Review*. 2017, vol. 49, n. 5, pp. 1591-1620.
- [41] Hunter, L. Public Image: Privacy in the Information Age. *Whole Earth Review*. 1985, vol. 44, pp. 32-27.
- [42] Kasl, F. Povaha zásahu do informačního soukromí člověka. *Právník*. 2019, vol. 158, n. 7, pp. 674-715.
- [43] Kasl, F. Surveillance in digitalized society: the Chinese social credit system from a European perspective. *The Lawyer Quarterly*. 2019, vol. 9, n. 4, pp. 349-358.
- [44] Koops, B.-J., Newell, B., Timan, T., Škorvánek, I., Chokrevski, T., Galič, M. A Typology of Privacy. *University of Pennsylvania Journal of International Law*. 2017, vol. 38, n. 2, pp. 483-575.
- [45] Koops, B.-J. On legal boundaries, technologies, and collapsing dimensions of privacy. *Politica e Società*. 2014, vol. 3, n. 2, p. 247-264.
- [46] Marx, G. T. What's New About the "New Surveillance"?: Classifying for Change and Continuity. *Surveillance & Society*. 2002, vol. 1, n. 1, pp. 18-37.
- [47] Meeks, B. N. Privacy Lost, Anytime, Anywhere. *Communications of the ACM*. 1997, vol. 40, n. 8, pp. 11-13.
- [48] Milaj, J. Privacy, surveillance, and the proportionality principle: The need for a method of assessing privacy implications of technologies used for surveillance. *International Review of Law, Computers & Technology*. 2016, vol. 30, n. 3, pp. 115-130.
- [49] Milligan, Ch. S. Facial Recognition Technology, Video Surveillance, and Privacy. *Southern California Interdisciplinary Law Journal*. 1999, vol. 9, n. 1, p. 295-334.
- [50] Míšek, J. Kauza Ryněš. *Revue pro právo a technologie*. 2015, vol. 6, n. 11, p. 67-75.
- [51] Nissenbaum, H. Toward an Approach to Privacy in Public: Challenges of Information Technology. *Ethics & Behaviour*. 1997, vol. 7, n. 3, pp. 207-219.

- [52] Post, R. C. Three Concepts of Privacy. *The Georgetown Law Journal*. 2001, vol. 89, n. 6, pp. 2087-2098.
- [53] Rauhofer, J. Privacy Is Dead, Get over It: Information Privacy and the Dream of a Risk-Free Society. *Information & Communications Technology Law*. 2008, vol. 17, n. 3, pp. 185–198.
- [54] Romanou, A. The necessity of the implementation of Privacy by Design in sectors where data protection concerns arise. *Computer Law & Security Review*. 2018, vol. 34, pp. 99-110.
- [55] Siebel, W., Wehrheim, J. Security and the Urban Public Sphere. *German Policy Studies*. 2006, vol. 3, n. 1, pp 19-46.
- [56] Slobogin, Ch. Public Privacy: Camera Surveillance of Public Places And The Right to Anonymity. *Mississippi Law Journal*. 2002, vol. 72, n. 1, pp. 213-316.
- [57] Solove, D. J. Conceptualizing Privacy. *California Law Review*. 2002, vol. 90, n. 4, pp. 1087-1155.
- [58] Stuart, A., Levine, M. Beyond ‘nothing to hide’: When identity is key to privacy threat under surveillance. *European Journal of Social Psychology*. 2017, vol. 47, n. 6, pp. 694-707.
- [59] Szczepaniak, R. The Dichotomy of Public and Private Law. A Review of the Monograph by Igor Zachariasz. *Forum Prawnicze*. 2016, n. 6, pp. 82-97.
- [60] Thomson, J. J. The Right to Privacy. *Philosophy & Public Affairs*. 1975, vol. 4, n. 4, pp. 272-289.
- [61] Thornton, M., Weintraub, J., Kumar K. Public and Private in Thought and Practice: Perspectives on a Grand Dichotomy. *Social & Legal Studies*. 1998, vol. 7, n. 4, pp. 582-584.
- [62] Tomas Gomez-Arostegui, H. Defining private life under the European Convention on Human Rights by referring to reasonable expectations. *California Western International Law Journal*. 2005, vol. 35, n. 2, pp. 153-202.
- [63] Walz, Ch. N. Brookins, D. S. Privacy in Public: A Look at Recent Efforts to Recognize Privacy Protections in Public Spaces. *Communications Lawyer*. 2016, vol. 32, no. 2, pp. 24-28.
- [64] Warren, S. Brandeis, L. The right to privacy. *Harvard Law Review*. 1890, vol. 4, n. 5, pp. 193-220.

6.3 JUDIKATURA

6.3.1 ČESKÁ

- [65] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2002, sp. zn. 3 Tdo 969/2002.
- [66] Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2014, č. j. 3 As 124/2013 – 29.
- [67] Nález Ústavního soudu ze dne 24. září 2009, sp. zn. II. ÚS 2334/08.
- [68] Nález Ústavního soudu ze dne 2. listopadu 2009, sp. zn. II. ÚS 2048/09.
- [69] Nález Ústavního soudu ze dne 8. února 2010, sp. zn. IV. ÚS 2425/09.
- [70] Nález pléna Ústavního soudu ze dne 8. června 2010, sp. zn. Pl. ÚS 3/09.

- [71] Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. Pl. ÚS 24/10.
- [72] Nález Ústavního soudu ze dne 6. března 2012, sp. zn. I. ÚS 1586/09.
- [73] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2013, sp. zn. 4 As 97/2013 - 40.
- [74] Nález Ústavního soudu ze dne 30. října 2014, sp. zn. III. ÚS 3844/13.
- [75] Nález Ústavního soudu ze dne 15. prosince 2015, sp. zn. I. ÚS 2024/15.
- [76] Nález Ústavního soudu ze dne 13. října 2016, sp. zn. II. ÚS 1221/16.
- [77] Usnesení Ústavního soudu ze dne 30. května 2017, sp. zn. III. ÚS 1122/17, bod 20.
- [78] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 11. 2011, č. j. 2 As 45/2010 – 68;
- [79] Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 As 113/2012 – 133.
- [80] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2012, sp. zn. 22 Cdo 583/2011.
- [81] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 7 Tdo 374/2018.
- [82] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2019, sp. zn. 8 Tdo 838/2019.
- [83] Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 9. 2014, č. j. 8A 182/2010 - 69-77.
- [84] Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2011, č. j. 6Ca 227/2008 - 71.

6.3.2 EVROPSKÁ

- [85] *Antović a Mirković proti Černé hoře*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 28. 11. 2017 č. stížnosti 70838/13.
- [86] *Association Ekin v. France*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 17. 7. 2001 č. stížnosti 39288/98.
- [87] *Bărbulescu v. Romania*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 12. 1. 2016 č. stížnosti 61496/08.
- [88] *Crémieux proti Francii*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 25. 2. 1993 č. stížnosti 11471/85.
- [89] *Gillow proti Spojenému království*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 24. 11. 1986 č. stížnosti 9063/80.
- [90] *Gorlov a ostatní proti Rusku*, rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, 2. 7. 2019 č. stížnosti 27057/06.
- [91] *Halford v. the United Kingdom*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 25. 6. 1997 č. stížnosti 20605/92.
- [92] *Herbecq et l'Association « Ligue Des Droits De L'homme » contre La Belgique*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 14. 1. 1998 č. stížnosti 32200/96 a 32201/96.
- [93] *Klass and others v. Germany*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 6. 9. 1978 č. stížnosti 5029/71.
- [94] *Köpke proti Německu*, rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, 5. 10. 2010 č. stížnosti 420/07.

- [95] *López Ribalda a ostatní proti Španělsku*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 17. října 2019 č. stížnosti 1874/13 a 8567/13.
- [96] *Malone v. the United Kingdom*, rozsudek Evropského soudu pro lidský práva, 2. 8. 1984 č. stížnosti 8691/79.
- [97] *Menteş and Others a. Turkey*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 28. 11. 1997 č. stížnosti 58/1996/677/867.
- [98] *Miallhe proti Francii*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 25. 2. 1993 č. stížnosti 12661/87.
- [99] *Niemietz v. Germany*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 16. 12. 1992 č. stížnosti 13710/88.
- [100] *Perry v. the United Kingdom*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 17. 7. 2003 č. stížnosti 63737/00.
- [101] *P. G. and J. H. v. the United Kingdom*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 25. 9. 2001 č. stížnosti 44787/98.
- [102] *Rotaru v. Rumunsko*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 4. 5. 2000 č. stížnosti 28341/95.
- [103] *S. and Marper v. the United Kingdom*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 4. 12. 2008 č. stížností 30562/04 a 30566/04.
- [104] *Saint-Paul Luxembourg S.A. v. Luxembourg*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva, 18. 4. 2013 č. stížnosti 26419/10.
- [105] *Société Colas Est. v. France*, rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, 16. 4. 2002 č. stížnosti 37971/97.
- [106] *Van Der Graaf proti Nizozemsku*, rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, 1. 6. 2003 č. stížnosti 8704/03.
- [107] Rozsudek Soudního dvora Evropské Unie ze dne 11. 12. 2014 ve věci C-212/13.
- [108] Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 11. 12. 2019 ve věci C-708/18.

6.3.3 AMERICKÁ

- [109] *Elkins v. United States*, rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států amerických, 27. 6. 1960 č. 364 U.S. 206.
- [110] *Katz v. United States*, rozsudek Nejvyššího soudu USA, 18. 12. 1967 č. stížnosti 389 U. S. 347.
- [111] *United States v. Jones*, rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států amerických, 30. 4. 2012 č. 565 U.S. 400.
- [112] *United States v. Maynard*, rozsudek Nejvyššího soudu Spojených států amerických, 6. 8. 2010 č. 615 F.3d 544.

6.4 ELEKTRONICKÉ ZDROJE

[113] Boal, M. SpyCam City [online]. *Village Voice, LLC* [cit. 20. 9. 2021]. <https://www.villagevoice.com/1998/10/06/spycam-city/>

[114] Constitution of the United States, Fourth Amendment [online]. *Congress.gov*. [cit. 10. 6. 2021]. <https://constitution.congress.gov/constitution/amendment-4/>

[115] Evropská úmluva o ochraně lidských práv. [online]. *Rada Evropy*. [cit. 3. 5. 2021]. https://www.echr.coe.int/documents/convention_ces.pdf

[116] IKEA: cameras were hidden in the ceiling above warehouse toilets for ,health and safety‘ [online]. *Biting the hand that feeds IT* [cit. 20. 10. 2021]. https://www.theregister.com/2021/10/01/ikea_spycam_scandal/

[117] Introduction to Dataveillance and Information Privacy, and Definitions of Terms [online]. *Xamax Consultancy Pty Ltd*. 1995-2021. [cit. 20. 9. 2021]. <http://www.rogerclarke.com/DV/Intro.html>

[118] K provozování kamerových systémů [online]. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [cit. 14. 8. 2021]. <https://www.uouu.cz/k-provozovani-kamerovych-systemu/d-29535>

[119] Kamerové sledování veřejných prostranství a institucí [online]. *Ministerstvo vnitra České republiky* [cit. 5. 9. 2021]. <https://www.mvcr.cz/clanek/kamerove-sledovani-verejnych-prostranstvi-a-instituci.aspx>

[120] Kamerový systém v bytovém domě [online]. *Úřad pro ochranu osobních údajů*. [18. 4. 2021]. <https://www.uouu.cz/kamerovy-system-v-nbsp-bytovem-dome/d-6291>

[121] Ke kamerám a kamerovým systémům [online]. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [cit. 7. 10. 2021]. <https://www.uouu.cz/casto-kladene-otazky-ke-kameram-a-kamerovym-sytemum/ds-5041/archiv=1&p1=2619>

[122] Ke kamerovému systému na městském úřadě [online]. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [cit. 20. 10. 2021]. <https://www.uouu.cz/ke-kamerovemu-systemu-na-mestskem-urade/d-1753/p1=1099>

[123] Kontrola subjektu provozujícího kamerový systém v bytovém domě [online]. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [18. 4. 2021]. <https://www.uouu.cz/kontrola-subjektu-provozujiciho-kamerovy-system-v-bytovem-dome-svj-pro-dum-c-1832-u-cihelny-1832-lysa-nad-labem/ds-4370/p1=4370&archiv=2>

[124] Koorn, R. ter Hart, J. Privacy by design: from privacy policy to privacy enhancing technologies [online]. *Compact 2020* [cit. 2. 9. 2021]. <https://www.compact.nl/en/articles/privacy-by-design-from-privacy-policy-to-privacy-enhancing-technologies/>

[125] Kulatý stůl k využívání online kamer a dalších sledovacích zařízení [online]. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [cit. 20. 10. 2021]. <https://www.uouu.cz/kulaty-stul-k-vyuzivani-online-kamer-a-dalsich-sledovacich-zarizeni/d-20310/p1=1099>

- [126] Lomas, N. European Parliament backs ban on remote biometric surveillance [online]. *Verizon Media* 2021. [20. 10. 2021]. <https://techcrunch.com/2021/10/06/european-parliament-backs-ban-on-remote-biometric-surveillance/>
- [127] Modernised Convention for the Protection of Individuals with Regard to the Processing of Personal Data [online]. *Council of Europe* [cit. 18. 10. 2021]. https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016807c65bf
- [128] Možnosti užívání audiovizuálních systémů ve školských zařízeních [online]. MŠMT [cit. 19. 10. 2021]. <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/moznosti-uzivani-audiovizualnich-systemu-ve-skolskych>
- [129] Nonnemann, F. Vztahuje se GDPR i na online kamery? [online]. *epravo.cz* [cit. 15. 10. 2021]. <https://www.epravo.cz/top/clanky/vztahuje-se-gdpr-i-na-online-kamery-110746.html>
- [130] Počty nakupujících hlídají v některých obchodech kamery [online]. *Česká televize* [cit. 3. 9. 2021]. <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3243536-pocty-nakupujicich-hlidaji-v-nekterych-obchodech-kamery>
- [131] Pokyny 3/2019 ke zpracování osobních údajů prostřednictvím videotechniky [online]. *European Data Protection Board* [cit. 10. 10. 2021]. https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines_201903_video_devices_cs.pdf
- [132] Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 1/2006 [online]. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [cit. 12. 10. 2021]. https://www.uouu.cz/files/stanovisko_2006_1.pdf
- [133] Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů [online]. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [cit. 18. 4. 2021]. <https://www.uouu.cz/stanovisko-c-1-2016-umisteni-kamerovych-systemu-v-nbsp-bytovych-domech/d-18866/p1=1099>
- [134] Use of artificial intelligence by the police: MEPs oppose mass surveillance [online]. *European Parliament* [cit. 20. 10. 2019] <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20210930IPR13925/use-of-artificial-intelligence-by-the-police-meps-oppose-mass-surveillance>
- [135] Veřejný prostor [online]. *Kancelář architekta města Brna* [cit. 20. 9. 2021]. <https://kambrno.cz/verejny-prostor/>
- [136] Veřejný prostor [online]. *Uzemi.eu* [cit. 20. 9. 2021]. <http://www.uzemi.eu/pojmy/verejny-prostor>
- [137] Wagnerová, E. Čl. 10. In: Wagnerová, E. et al. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2012. In: ASPI [Právní informační systém].
- [138] What is privacy [online]. *International Association of Privacy Professionals*. 2021. [cit. 8. 4. 2021]. <https://iapp.org/about/what-is-privacy>
- [139] What's 'Privacy'? [online]. *Xamax Consultancy Pty Ltd*. 1995-2021. [cit. 20. 9. 2021]. <http://www.rogerclarke.com/DV/Privacy.html>

6.5 OSTATNÍ ZDROJE

- [140] Konzultace s panem Davidem Štřelcem, srpen 2021.

[141] Konzultace s panem Františkem Nonnemannem, říjen 2021.

[142] Přednáška profesora Václava Matyáše v rámci předmětu Ochrana dat a informačního soukromí na Fakultě informatiky Masarykovy univerzity, podzim 2017.

[143] Webinář Jany Otčenáškové pořádaný v rámci projektu UNique Law na téma Sdílení prostoru: veřejný vs. soukromý prostor, 18. 2. 2021. Záznam: <https://unique.law/2021/01/19/sdileni-prostoru-verejny-versus-soukromy-prostor/>

[144] Jan Hodermarsky, 2021.

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>).
